

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΣ ΣΤ'

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1928

ΔΡΙΘ 35—36

Ο ΙΕΡΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ

Πολλάκις ἐρρήθη ὅτι ἐν τῇ Γερουσίᾳ πρέπει ν' ἀντιπροσωπεύηται καὶ ὁ Ἱ. Κλήρος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι καὶ αὐτὸς εἶνε ὁστοῦν ἐκ τῶν ὁστέων τοῦ Ἔθνους καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Φροντίζει δὲ καὶ μεριμνᾷ περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Ἔθνους, ὡς ἐφρόντισε πάντοτε καὶ δὴ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ κατὰ τὸν Ἱ. ἀγῶνα, καθ' ὃν, πλέον τῶν 6.000 κληρικῶν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πουκεβίλ, ἐμαρτύρησαν καὶ ἔπεσον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ἱερὸς κλήρος, φρονοῦμεν καὶ ἡμεῖς, δὲν πρέπει νὰ κατέρχεται εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς, ὡς γίνεται ἀλλαχοῦ, διότι τὰ κομματικὰ πάθη ἐν Ἑλλάδι ἀνεπτύχθησαν καὶ ὠξύνθησαν καὶ δὴ καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Ἄλλως τε οἱ περισσότεροι ἀτυχῶς τῶν ἡμερῶν δὲν ἔχουν ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν οὕτως ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀντιπροσωπεύσουν ἐν τῇ Βουλῇ τὸν λαόν, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Κράτεσι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀνεπτύχθη. Οὕτω δὲ τελευταῖον ὁ Κληρικὸς Σάϊπελ εἶνε Καγκελλάριος τῆς Αὐστρίας, ὁ Ἀββᾶς Κορόσετο ἐγένετο τελευταῖον πρωθυπουργὸς τῆς Σερβίας, ὁ Ἀββᾶς Στραμεν εἶνε ὑπουργὸς τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Ἄλλ' ἂν εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς δὲν πρέπει νὰ κατέρχονται οἱ κληρικοί, ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὅμως δύνανται νὰ ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας ἱκανοὶ καὶ χρηστοὶ Ἀρχιερεῖς οἵτινες θ' ἀντιπροσωπεύουν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς θ' ἀντιπροσωπεύονται διάφοροι ὁργανώσεις. Ὁ πρόφην ὑφηγητῆς τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ νῦν ὑπουργὸς κ. Σοφούλης ὑπεστήριξεν ἐν τῇ Βουλῇ ὡς Πρόεδρος τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἱεραρχίας ἐν τῇ Γερουσίᾳ «μὲ τὸν κίνδυνον νὰ φανῇ ὀπισθοδρομικός, ξένος ὁποσδήποτε πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας προόδου!» Ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ Ἀρχιερεῖς εἶνε μέλη τῆς ἄνω Βουλῆς, ὡς καὶ ἐν Ρουμανίᾳ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ ὁ Πρωθυεράρχης ἐξελέγη καὶ Ἀντιβασιλεὺς. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ φανοῦν ὀπισθοδρομικοί, διότι δὲν ἀποτίθεται

ὅτι ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὑποστερεῖ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου παντὸς κοσμικοῦ στοιχείου».

Οἱ ἥρωες τῆς γιγαντομάχου ἐποχῆς τοῦ 21 δὲν εἶχον τοιαύτας γνώμας περὶ τοῦ Ἱ. κλήρου. Τοῦναντίον καὶ πρόεδροι Γερουσίας ἐγίνοντο, ὡς ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος, καὶ ὑπουργοί, ὡς ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καὶ πρόφην Ἡλείας Ἰωνᾶς, καὶ ἄλλοι κληρικοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς ἐξελέγοντο ἀντιπρόσωποι εἰς τὰς διαφόρους Συνελεύσεις κατὰ τοὺς ταραχώδεις ἐκείνους χρόνους.

Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «δὲν ἀποστερεῖ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου παντὸς στοιχείου κοσμικοῦ», ὡς εἶπεν ὁ κ. Σ., τοῦναντίον φωτίζει καὶ καθαίρει οὕτως ὥστε δύνανται νὰ βλέπουν καθαρώτερα καὶ ὑψηλότερα τὰ πράγματα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, διότι δὲν ἐπισκοτιζονται ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ δὴ τοῦ μίσους, ἢ ὑπὸ μωρῶν καὶ ψευδῶν ἀρχῶν, ὡς συμβαίνει εἰς ἄλλους.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλείας ὑπέροχοι κληρικοὶ ἦσαν οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἔθνους, κληρικοί, οἵτινες, ἐν μέτρῳ κλυδῶνων φοβερῶν, διηύθυνον τὸ σκάφος δεξιότατα. Δεινοὶ δὲ διπλωμάται οἱ ἔξοχοι καὶ φιλοπάτριδες κληρικοὶ ἤρχοντο εἰς συνεννοήσεις καὶ πρὸς ἄλλα χριστιανικὰ Κράτη διετήρησαν δὲ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν ἐθνικότητα κατὰ τοὺς δυσχειμέρους ἐκείνους χρόνους. Ὅτε ὁ Ἰωακείμ Γ' ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ κατὰ τὴν πρώτην πατριαρχίαν, τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τοῦ ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, ὁ ἐν Τεργέστη Α. Βυζάντιος ἔγραψεν ἐν τῇ «Νέα Ἡμέρα» ὅτι προτιμώτερον ἦτο νὰ ἐπιπτεν αὐτὸς ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἢ ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ'. Εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι, ὁσάκις οἱ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπήκουον εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν νεαρῶν διπλωματῶν τῆς ὁδοῦ Φιλελλήνων, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πράξουν τι γενναῖον ἢ ἔβλαψαν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ὡς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Οἱ κληρικοὶ ἐγνώριζον πολὺ καλλίτερον τὰ πράγματα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος. Ἦσαν

διπλωματικότεροι και ικανότεροι τῶν νεαρῶν διπλωματῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπειτα οἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ κληρικοὶ δὲν θὰ διευθύνουν τὸ Κράτος, οὐδὲ ἔχουν τοιαύτην ἀξίωσιν. Μόνον θὰ διαφωτίζουν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν πραγμάτων καὶ ἄλλων παρομοίων ζητημάτων, περὶ τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὶ οἱ Ὑπουργοὶ ἀγνοοῦν. Σήμερον ψηφίζονται νόμοι συντασσόμενοι ὑπὸ τοῦ τυχόντος ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου καὶ ψηφίζονται ὑπὸ ψυχρῶν ἢ ἀδιαφόρων ἢ ἀλλοδόξων.

Ἡ Γερουσία εἶνε τὸ δεύτερον Κοινοβουλευτικὸν σῶμα τὸ ὁποῖον θὰ συζητῇ καὶ θὰ ἐπεξεργάζεται τοὺς νόμους τῆς Βουλῆς. Εἶνε σῶμα σοβαρὸν καὶ συντηρητικόν. Ἀλλὰ ποῖοι σοβαρότεροι καὶ συντηρητικότεροι τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν;

Γνώριστός τις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μοὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Γερουσίαν κληρικοὶ διὰ τὸν ἀπλουστάτον λόγον ὅτι θὰ ὑπάρχουν ἴσως καὶ ἀσεβεῖς ἢ κομμουνισταί, οἵτινες θὰ ὑβρίζουν αὐτοὺς ὡς ὀπισθοδρομικοὺς κλπ. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶνε ἥκιστα σοβαρὸν διότι εἰς αὐτοὺς θὰ ἀπαντοῦν σοβαρῶς τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ οἱ Ὀρθόδοξοι κληρικοὶ δὲν εἶνε ὀπισθοδρομικοί, τοῦναντίον εἶνε τῆς προόδου, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία, ἀρκεῖ οἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ κληρικοὶ νὰ εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων καὶ ἱκανῶν καὶ τοιούτους εὐτυχῶς ἔχει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλως τε οἱ κομμουνισταὶ τὰ πάντα ὑβρίζουν καὶ τοὺς πάντας ἐφ' ὅσον δὲν δέχονται τὰς ἀνατρεπτικὰς τῶν ἀρχῶν. (Ὁ κληρικοὶ θ' ἀναπτύσσουν τὰς ἀληθεῖς καὶ ὑγιεῖς ἀρχὰς ἄνευ φανατισμοῦ, καὶ θὰ διαφωτίζουν καὶ αὐτοὺς καὶ ἄλλους, οἵτινες παρὰ σύρονται ὑπὸ τοιούτων ψευδῶν καὶ μωρῶν δοξασιῶν.

Ἡ ἐν τῇ Γερουσίᾳ εἴσοδος τῶν κληρικῶν δὲν εἶνε μόνον ἐλαχίστη τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη εἰς αὐτοὺς, ἐργαζομένους ἐν δυστυχίᾳ καὶ αὐταπαρηγήσει ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐθνικῶς ὀφελίμος καὶ λόγῳ τῆς μορφώσεως καὶ συντηρητικότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν των.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Ἡ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ Β'.

Εἰς δύο κυρίως ἔγγραφα εὐρίσκομεν τὰ ἐπιχειρήματα τῆς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» ὑπὲρ τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς δράσεως τῆς εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὸ ζήτημα τοῦ ἐν Παρισίοις Μητροπολίτου Εὐθολογίου, καὶ εἰς ἄλλην

ὁμοίαν ἀπάντησιν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας.

Εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς: 1) ὅτι ἡ «Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος» εἶνε τμήμα τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ὡς σύνοδος δὲ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις περιλαμβάνει 33 Ἱεράρχας, δύναται νὰ ἐπιλύῃ ἢ «Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος» καὶ νὰ ρυθμίξῃ τὰ ἐσωτερικὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. 2) ὅτι δὲν ἔχει δίκαιον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅταν ἐρμηνεύῃ τοὺς κανόνας 8ον τῆς Γ' καὶ 28ον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡς δίδοντας δικαιοδοσίαν εἰς αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν διασποράν, ἦτοι τὰς Ὀρθόδοξους ἐπαρχίας καὶ ἐνορίας τὰς κατεσπαρμένας καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον, ἀλλὰ μὴ περικλειόμενας ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ κράτους τῶν «Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν», διότι αἱ Ρωσικαὶ ἐπαρχίαι καὶ Ἐκκλησίαι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ποτὲ δὲν ὑπήγοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ὑπήγοντο εἴτε ἀμέσως εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ρωσικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἢ εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρώσους Ἐπισκόπους. 3) ὅτι ἡ «Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος» ὑφίσταται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν 37ον καὶ 39ον τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὸν 18ον τῆς Ἀντιοχείας καὶ 4) ὅτι ἡ «Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος» συνέστη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Πατριαρχικῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησίας Μητροπολίτου Σεργίου, ὑποδείξαντος τὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ Ρωσικὴ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἐκκλησία (μετὰ τὴν ἐν Ρωσίᾳ ἐπανάστασιν καὶ μεταπολίτευσιν) ἀποκτήσῃ ἀνώτατον ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον δυνάμενον ν' ἀποκόπη πᾶσαν ἀνυποταξίαν, χωρὶς νὰ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῆς ἐν Μόσχᾳ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Εἰς τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ἀπάντησιν τῆς αὐτῆς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» ἀναγινώσκομεν καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὅχι ἐπὶ τῇ βάσει δογματικῶν τινῶν δεδομένων, ἀλλὰ διὰ λόγους πρακτικῆς εὐκολίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας ἡ Ἀρχιερατικὴ δικαιοδοσία περιορίζεται εἰς ὠρισμένην περιφέρειαν. Ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὄχι ἀπαξ ἠθετήθη, μολονότι κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν μᾶς Ἐκκλησίας ἀναφαίνονται ἰδρύματα ἄλλης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως ὑφίσταντο πολλαὶ Ἐκκλησίαι ὑπαγόμεναι εἰς τὸν Πάπαν Ρώμης καὶ τανάπαλιν. Καὶ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα ἐκέκτηντο

τάς ἐκκλησίας των, τὰ μοναστήρια των, τὰ μετόχια, καὶ ἄλλα ἰδρύματα ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν ἄλλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Καὶ σήμερον ὑφίστανται τοιαῦτα. Ὁ 1ος κανὼν τῆς ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου ἐνομιμοποίησε τὴν ὑπαρξιν τῆς τάξεως ταύτης. Τιμωρεῖται αὐστηρῶς ὁ Ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ὅστις αὐτοβούλως καὶ αὐτοπροαιρέτως ἀπὸ φιλαυτίαν καὶ φιλοδοξίαν ἀφήνει τὴν περιοχὴν του καὶ εἰσβάλλει εἰς ξένην, ἐπεμβαίνων εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρῶσοι Ἀρχιερεῖς ἔφυγον διωκόμενοι μέχρι θανατώσεως ἐκ Ρωσίας, ἠκολούθησε δ' αὐτοὺς μέρος τοῦ ποιμνίου των, ὅπερ παρέμεινεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των. Ἐπειτα οὐδέποτε ἐνήργησαν οἱ Ἀρχιερεῖς τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἄλλως ἢ κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς Ἀνωτάτης Ρωσικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, καὶ μεταξὺ μόνον τοῦ μετ' αὐτῶν μεταναστεύσαντος Ρωσικοῦ ποιμνίου, ἀποφεύγοντες ἐπιμελῶς ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις οἰασδήποτε ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας. Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖται οὐχὶ ἀπὸ ἐδάφη, ἀλλ' ἀπὸ ἄτομα, ἢ πατρις τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἐν τοῖς οὐρανοῖς... ὅθεν, ὅταν υἱὸς τις τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας ἀπέρχεται εἰς τὴν περιοχὴν π. χ. τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, διατελεῖ ὑπὸ τὴν Ἀρχιερατικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ἀρχιεπομένου αὐτοῦ. Ὅχι μόνον διοικητικῶς, ἀλλὰ καὶ δικαστικῶς ὁ μετανάστης οὗτος ἐξαρκάται ἀπὸ τὴν ἐξ' ἧς ὠρμήθη ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν, (ὅρα 1ον κανόνα τῆς ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου). Μὴ οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων, ὅταν, κατακτηθειῶν τῶν περιοχῶν των ὑπὸ τῶν ἀλλοδόξων, διέμενον εἰς Κων)νοῦπολιν μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν κληρικῶν των, δὲν εἶχον ἐξηρημένους, κατὰ τὸν Ζωναράν, ἐκ τῆς ἰδίας δικαστικῆς δικαιοδοσίας τοὺς κληρικούς των τούτους; Οἱ κανόνες 37ος καὶ 39ος τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς καὶ ὁ 18ος τῆς Ἀντιοχείας ἐφαρμόζονται τελείως εἰς τοὺς Ρώσους Ἱεράρχας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μετηνάστευσαν οὗτοι ὄχι μόνον μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς Νοτίου Ρωσίας ἀπῆλθον μετὰ τῆς ἀνωτάτης αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς διευθύνσεως, ἧτις εἰς τὴν Νοτιοανατολικὴν Ρωσίαν τελείως αὐτονόμως διηύθυνε τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας, αἱ δὲ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι ὑπεδέχθησαν «πλείστη καλοκαγαθία καὶ φιλοφρονήσει» (καν. 17 Σαρδ.) καὶ ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὴν τάξιν καὶ τὰς ἡμετέρας συνηθείας, σύμφωνα πρὸς τὸν 39ον κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου «τὰ γὰρ ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἔθνη καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώσει». Οἱ Ρῶσοι τοῦ ἐξωτερικοῦ Ἱεράρχαι μὴ ὄντες

«σχολάζοντες», καθόσον δὲν παρητήθησαν, καὶ ἔχουσιν ἄρα τὸ ποιμνιον των, εὐρίσκονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἐπισκόπων ἐκείνων, οὓς προβλέπει ὁ 37ος κανὼν τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς καὶ δύνανται «καὶ χειροτονίας κληρικῶν διαφόρων κανονικῶς ποιεῖν, καὶ τῇ τῆς προεδρείας αὐθεντίᾳ κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον κεχρησθαι, καὶ βεβαίην καὶ νενομισμένην εἶναι πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν προϊούσαν διοίκησιν». Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι Ρῶσοι Ἱεράρχαι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὰς ἐπαρχίας τῶς ἀθίτους καὶ διαμένουσιν εἰς αὐτὰς ἀνενοχλήτως ἐπιτελοῦντες τὰ ποιμαντορικὰ αὐτῶν καθήκοντα. Αὐτοὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἐκ Ρωσίας διωχθέντων καὶ μεταναστευσάντων δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μέρος τῆς Πανρωσικῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας; Ἐπειτα ἐν τῇ Ρωσικῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ πρὸ τῆς δι' ἐπαναστάσεως μεταπολιτεύσεως ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρος Ἐπίσκοπος διευθύνων τὰς ἐν διασπορᾷ Ἐκκλησίας, καθὼς ἐπίσης ὑπῆρχον καὶ ἰδιαιτέροι Ἐπίσκοποι διευθύνοντες ἐπαρχίας ἐν Ἀμερικῇ, Ἰαπωνίᾳ, Ἀπω Ἀνατολῇ, Περσίᾳ κ.λ.π. Τοῦτο τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ;

Αὐταὶ εἶνε αἱ δικαιολογίαι ἐφ' ὧν βασίζονται οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρῶσοι Ἀρχιερεῖς, θέλοντες νὰ ἀποδείξωσι τὴν κανονικότητα τῆς τε ὑποστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς δράσεώς των ὡς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου». Ποῖοι τώρα συμφωνοῦσι περισσότερον πρὸς τοὺς ἱερούς κανόνες; Οἱ Πατριάρχαι ἐλέγχοντες, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη, τὸ ἀντικανονικὸν τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐνεργείας τῆς Συνόδου ταύτης, ἢ αὐτὴ ἢ Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος, ὑπεραμυνομένη ἑαυτῆς, καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐξετέθη; Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἢ συνάθροισις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅλων τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρῶσων Ἀρχιερέων ὡς καὶ ὁ καταρτισμὸς ἀρχιερατικῆς Συνόδου διοικήσεως τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρωσικῇ Ἐκκλησίαν, δὲν εἶνε ἀντικανονικὴ 1) ἐφόσον ἐξηκριβώθη ὅτι πρόκειται περὶ διοικήσεως ἀφορώσης τὰ συμφέροντα μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν ἐκείνων, ὅσαι πρὸ τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως ὑπήγοντο εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας 2) ἐφόσον πρόκειται περὶ Ἀρχιερέων ἀνηκόντων καὶ αὐτῶν εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ρωσικῇ Ἐκκλησίαν 3) ἐφόσον πράγματι δὲν θίγονται διὰ τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐνεργείας τῆς Ἀρχιερατικῆς ταύτης Συνόδου οὔτε αἱ ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, οὔτε τὰ δίκαια Ἀρχιερέων εἰς ἄλλας Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἀνηκόντων. Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ σύστασις καὶ ἡ ἐνεργεία μιᾶς

τοιαύτης «'Αρχιερατικῆς Συνόδου» πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ μὴ εἶνε ἀντίθετος οὔτε καὶ πρὸς τὴν θέλησιν τῆς κανονικῶς προϊσταμένης τῆς ἐν Ρωσίᾳ Αὐτοκεφάλου 'Εκκλησιαστικῆς 'Αρχῆς, οὔτε καὶ πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔθνη τὰ ἐν Ρωσίᾳ ἐπικρατοῦντα, ἐφόσον βεβαίως θὰ πρόκειται περὶ διοικήσεως 'Επαρχιῶν καὶ διαχειρίσεως ἐκκλησιαστικῆς ἀνηκούσης εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον τῆς Ρωσίας 'Εκκλησίας κανονικῶς.

'Εν τῇ πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν περιπτώσει συντρέχουσιν ὅλοι οἱ ὅροι οὗτοι; Φαίνεται ὅχι· διότι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος «'Αρχιερατικῆ Σύνοδος» ἀπαρτίζεται μὲν ἐξ 'Αρχιερέων ἀνηκόντων εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον 'Εκκλησίαν τῆς Ρωσίας, ἐν τούτοις, αἱ ἐφ' ὧν ἡ ἐνέργεια τῆς Συνόδου ἐξασκεῖται ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι δὲν ἀνήκουσι πᾶσαι κανονικῶς εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον ταύτην 'Εκκλησίαν, καὶ διὰ τοῦτο θίγονται ἐν τινι μέτρῳ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι ἄλλων Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν καὶ τὰ δίκαια 'Αρχιερέων εἰς ἄλλας Αὐτοκεφάλους 'Εκκλησίας ἀνηκόντων.

'Επὶ παραδείγματι ἡ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης 'Εκκλησιαστικὴ περιφέρεια, ὅπου καὶ ἡ πόλις τῶν Παρισίων, ἔνθα ἐδρεύει ὁ Ρῶσος Μητροπολίτης Εὐλόγιος, καίπερ μὴ δυναμένη κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν κανόνων καθωρισμένην τάξιν ἢ ν' ἀνήκη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, περιλαμβάνεται ἐν τούτοις εἰς τὴν σφαῖραν τῆς δικαιοδοσίας τῆς 'Αρχιερατικῆς Συνόδου τῶν Ρώσων 'Αρχιερέων τοῦ ἐξωτερικοῦ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς ταύτης τῆς Συνόδου. Τοῦτο δὲν θίγει τὰ δίκαια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου; ¹

1. Κακῶς οἱ Ρῶσοι 'Αρχιερεῖς ἐρμηνεύουσι τοὺς κανόνας 8ον τῆς Γ' καὶ 28ον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτι δὲν δίδει δικαίωμα εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ ἐπεμβαίνῃ κυρίαρχικῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς διασπορᾶς. Κατὰ τὴν σχετικῶς κρατήσασαν ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ κανονικὴν τάξιν αἱ μετὰ τὸν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῶν Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν ἐκχριστιανιζόμεναι χώραι καὶ οἱ κατοικοῦντες ταύτας λαοί, ἐὰν ὑπὸ τῶν κανόνων δὲν καθωρίσθῃ ποῦ θὰ ἀνήκωσι, προστίθενται εἰς τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν ἢ τῆς γείτονος Αὐτοκεφάλου 'Εκκλησίας, ὅπερ καὶ τὸ φυσικώτερον, ἢ, ὅπερ σπανιώτερον, εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον 'Εκκλησίαν ἐκείνην, ἣτις δι' ἀποστολῆς ἱεραποστόλων ἐπέτυχε νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν τούτων εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Κατὰ τὴν κανονικὴν λοιπὸν ταύτην ἀρχὴν, μόνον ἐπὶ τῶν χωρῶν 'Ιαπωνίας, 'Απω 'Ανατολῆς καὶ Περούσις ἐδικαιοῦτο ἡ Αὐτοκέφαλος 'Εκκλησία τῆς Ρωσίας νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν, διότι μόνον εἰς αὐτὰς ἀπέστειλεν ἱεραποστόλους, ἐνῶ αἱ ἐν 'Αμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ 'Ορθόδοξοι 'Εκκλησίαι, ὅσαι εἶνε ἔξω τῶν 'Ορθόδοξων Κρατῶν, καὶ δι' ἔξω τῶν ὁρίων, ἢ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον (ἐκ τοῦ

'Ἐπειτα, κατὰ τὴν ἣν ἐφήρμωσαν οἱ Ρῶσοι 'Αρχιερεῖς ἐν Κων)πόλει τακτικὴν ἀπὸ τοῦ 1920—23, ἠξίουσαν οὔτοι τοὺς ἐκ Ρωσίας 'Ορθόδοξους μεταναστάτας καὶ νὰ ποιμαίνωσι καὶ νὰ χειροτονῶσι καὶ νὰ δικάζωσι πνευματικῶς ἐν Κων)πόλει, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐν Κων)πόλει Πατριαρχείου. 'Ἐξ ἄλλου, διὰ τὴν 'Ελλάδα, Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἢ «'Αρχιερατικῆ Σύνοδος», κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Μητροπολίτου Εὐλογίου, ὄρισεν εἰδικὸν 'Επίσκοπον, τὸν 'Ερμογένην, ἀφ' οὔ ὀφείλουσι νὰ ποιμαίνωνται οἱ ἐν ταῖς χώραις ταύταις Ρῶσοι 'Ορθόδοξοι. Φρονοῦσι δὲ πρὸς τούτοις οἱ περὶ τὴν «'Αρχιερατικὴν Σύνοδον», ὅτι ἐν οἰαδήποτε ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ συμβαίνει νὰ ὑπάρχωσι Ρῶσοι 'Ορθόδοξοι μεταναστεύσαντες ἐκ Ρωσίας, πάντες οὔτοι ὑπάγονται γενικῶς μὲν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Συνόδου τῶν Ρώσων 'Αρχιερέων τοῦ ἐξωτερικοῦ, μερικώτερον δὲ εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς Συνόδου ταύτης καὶ μόνον διωρισμένους ἢ ἀνεγνωρισμένους 'Επισκόπους τῶν μερῶν, ἐν οἷς εὐρίσκονται οἱ Ρῶσοι, ἢ εἰς τοὺς οὔτω κληθέντας γενικοὺς διευθυντάς. 'Ἦδη ἀνωτέρω ἀνεγράψαμεν, ἐκ τῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην 'Αλεξανδρείας ἐπιστολῆς τῆς 'Αρχιερατικῆς Συνόδου λαβόντες τὴν παράδοξον ὑπὸ κανονικὴν ἔποψιν γνώμην τῆς Συνόδου ταύτης, ὅτι ἡ 'Εκκλησία ἀποτελεῖται ὄχι ἀπὸ ἐδάφῃ, ἀλλ' ἀπὸ ἄτομα, ὅτι δὲ οὐ μόνον διοικητικῶς ἀλλὰ καὶ δικαστικῶς ὁ μετανάστης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐξ ἧς ὠρμήθη ἐκκλησιαστικὴν τοῦ 'Αρχῆν. Εἶναι δυνατόν τοιαῦται θεωρίαι νὰ γίνωσι δεκταί, ἐφόσον θέλομεν νὰ βασιζόμεθα ἐπὶ τῶν ἱερῶν κανόνων; Καὶ χρησιμοποιεῖται μὲν πρὸς στήριξιν τῶν θεωριῶν τούτων ὑπὸ τῆς 'Αρχιερατικῆς Συνόδου ὁ 1ος κανὼν τῆς ἐν 'Αγία Σοφίᾳ Συνόδου, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος ἐξηγεῖται βεβαίως κακῶς, διότι καταβάλλονται ἀπεγνωσμένα προσπάθειαι νὰ ἐρμηνευθῇ ὅτι ἀποβλέπει εἰς τὴν δικαιολογίαν τῆς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρώσων 'Αρχιερέων ἐπιχειρηθείσης καὶ ἀσκουμένης ἐπεμβάσεώς των εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν μηδεμίαν σχέσιν πνευματικῆς ἐξαρτήσεως ἔχουσῶν πρὸς αὐτάς. 'Ενῶ ὁ κανὼν οὗτος ἀνανεοῖ ἀπλῶς ἐκεῖνο ὅπερ ὁ 32ος ἀποστολικὸς κανὼν ἐνομοθέτησεν, ἦτοι ὅτι, ἐὰν κληποῖοι τὰ 'Ορθόδοξα κράτη ἐχειραφετήθησαν) χειραφετοῦν τὰς 'Εκκλησίας τῶν 'Ορθόδοξων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν ὄρισε δι' αὐτάς, ὅλα δηλ. αἱ ἐν τῇ διασπορᾷ Εὐρώπης καὶ 'Αμερικῆς 'Εκκλησίαι δέον νὰ ἀνήκωσι, καὶ ἀνήκουσι κανονικῶς τε καὶ λογικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ μόνον, τὸ ὅποιον μετὰ τὸ σχίσμα μάλιστα τῆς Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας περιέλαβεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ τὰς χώρας ὅσαι εἰς τὴν Ρώμην τέως ἀνεφέροντο.

ρικοί τινες ἢ καὶ λαϊκοί, καθηρημένοι, ἀφορισμένοι, ὑπὸ ἀνάθεμα ἢ ὑπὸ οἰονδήποτε ἐπιτίμιον, ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας, ἐν ἣ διαβιοῦσι καὶ ἀφ' οὗ πνευματικῶς ἐξαρτῶνται εὐρίσκονται, οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐὰν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μεταναστεύσωσιν, νὰ μὴ δύνανται νὰ λυθῶσι ἀπὸ τὸ ἐπιτίμιόν των, εἰ μὴ μόνον ὑπὸ τοῦ ἐπιτιμήσαντος αὐτοὺς Ἐπισκόπου, ἐὰν δ' ἀποθάνῃ ὁ ἐπιτιμήσας Ἐπίσκοπος, τότε νὰ λύται τὸ ἐπιτίμιον μόνον ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, ἐὰν θεωρηθῇ πνευματικῶς συμφέρουσα ἡ λύσις. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τούτου τοῦ 1ου κανόνος τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀναφερομένου εἰς δικαστικὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἐπισκόπου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του λαβοῦσαν χώραν, πῶς δύναται τις ν' ἀρυσθῇ ἐπιχειρήματα ἐπεμβάσεως διοικητικῆς εἰς ξένην ἐπαρχίαν, καθ' ἡμᾶς εἶνε ἀκατανόητον.

Ἄλλη ἀποψις εἰς ἣν προσκρούει ἡ κανονικότης τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐνεργείας τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τῶν Ρώσων Ἀρχιερέων Συνόδου εἶνε ἡ μὴ ὑπαρξίς ἐγκρίσεως τῆς συστάσεως αὐτῆς ἐκ μέρους τῆς κανονικῶς προϊσταμένης τῆς ἐν Ρωσίᾳ Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Ἀρχῆς, ἢ ἡ πρὸ πολλοῦ ἄρσις αὐτῆς ἔνεκα διαφορῶν λόγων¹. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν ἐν Παρισίοις Μητροπολίτην Εὐλόγιον, οὗτος διατείνεται (καὶ παρουσιάζει περὶ τούτου ἔγγραφα τεκμήρια) ὅτι αὐτὸς κυρίως εἶνε διωρισμένος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος καὶ τῶν Τοποτηρητῶν αὐτοῦ Γενικὸς Διευθυντῆς τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρωσικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅτι αὐτὸς κυρίως ἐξήτησε τὴν διὰ καταρτισμοῦ Συνόδου συνεργασίαν τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρώσων Ἀρχιερέων, καὶ ὅτι βαθμηδὸν αὐτοὶ ὑποκατέστησαν αὐτὸν ἐν τῇ Γενικῇ Διευθύνσει, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ὡς «Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος» διορισμὸν τινα ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος. Κατὰ τὰς πληροφορίας καὶ αὐτῆς αὐτοῦ τούτου τοῦ Μητροπολίτου Εὐλόγιου ὑπάρχει ἐπὶ πλέον καὶ ἐπίσημος πράξις τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος, καθ' ἣν, ἐπειδὴ προέβη ἡ Ἀρχιερατικὴ αὕτη Σύνοδος εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἀπόλυσιν ἐπιστολῆς περὶ παλινορθώσεως τῆς δυναστείας

1. Τὴν ἀποψιν ταύτην κατατάσσωμεν μεταξὺ τῶν ἀντικανονικῶν στοιχείων τῆς ὑποστάσεως καὶ δράσεως τῆς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» μόνον διότι αὐτοὶ φρονοῦσιν ὅτι εἶνε κανονικὴ ἢ ὑπόστασις των διότι τάχα ἔχουσι τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Πατριάρχου των. Δι' ἡμᾶς ὡς καὶ διὰ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης Τύχων οὐδὲν δικαίωμα ἔχει νὰ ἐγκρίνῃ τὴν σύστασιν «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» Ρώσων Ἀρχιερέων, προωρισμένης νὰ δρῇ καὶ νὰ ἐπεμβαίῃ ἐν ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς περιφερείαις Ἐπισκόπων εἰς ἄλλας Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τὴν ἀναφορὰν ἔχόντων.

τῶν Ρωμανῶν ἐν Ρωσίᾳ, ὡς καὶ ὁμαδίαν περιεχομένου ἐκκλήσεως εἰς τὴν παγκόσμιον συνδιάσκεψιν, ἀποστεροῦνται μὲν τὰ ἔγγραφα ταῦτα οἰασθήποτε σημασίας, καταργεῖται δὲ ἡ Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος ὡς διευθύνουσα τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκ τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἐξαρτωμένης ἐπαρχίας τε καὶ ἐνορίας καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς ἀναμίξεως τῆς Συνόδου ταύτης εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὸς οὗτος ὁ Μητροπολίτης Εὐλόγιος εἶνε ἤδη προδιωρισμένος εἰς τὴν Γενικὴν ταύτην Διεύθυνσιν, καὶ ἔκτελει ἐπαρκῶς τὰ καθήκοντα Γενικῆς Διευθύνσεως, ἢ δ' ὁμοίᾳ ἐνέργεια τῆς «Ἀρχιερατικῆς Συνόδου» παρέλκει τελείως.

(ἀκολουθεῖ)

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ

Ἐν τῷ προηγηθέντι φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας» ἔδημοσιεύθη ἀνταπόκρισις ἐξ Ἀμερικῆς τοῦ φίλου ἀρχιμανδρίτου κ. Παντελεήμονος Παπαγεωργίου, ἐν ἣ παρεμπιπτόντως θίγεται σπουδαιότατον ζήτημα, συγκρίνεται τοῦτέστιν ἡ ἐν Ἀμερικῇ κατάστασις τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τῶν παιδῶν πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν καὶ μακαρίζεται ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ὡς λύσσασα δῆθεν τὸ πρόβλημα τοῦτο διὰ τῶν μερίμνη τοῦ Κράτους παρεχομένων ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις θρησκευτικῶν μαθημάτων. Ὁ φίλος ἀρθρογράφος ἐκπλήσεται διότι ἐν ταῖς δημοσίοις σχολαῖς τῆς Ἀμερικῆς δὲν διδάσκονται τὰ θρησκευτικὰ καὶ οὕτως ἡ Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται ἀφ' ἑαυτῆς νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν διάπλασιν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν νεαρῶν τῆς τέκνων καὶ νοσταλγεῖ καὶ διὰ τὴν Ἀμερικὴν τὸ κρατοῦν ἐν Ἑλλάδι σύστημα τῆς υποχρεωτικῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν, ἣτις ἀπαλλάσσει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς υποχρεώσεως καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν σύστασιν ἐιδικῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ἐν πρώτοις ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὰ πράγματα διαφέρουσι παντάπασιν καὶ οὐδεμίαν σύγκρισιν χωρεῖ μεταξὺ τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ τῶν παρ' ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο κρατούντων. Νομίζομεν ὅτι ὁ πανοσιολογιώτατος κ. Π. Παπαγεωργίου δὲν ἄγνοεῖ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν ἐξαρτᾶται τοῦτο μὲν ἐκ τοῦ κρατούντος συστήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἀπόψεως συνθέσεως τοῦ λαοῦ τῆς περὶ ἧς πρόκειται χώρας ἐν Ἀμερικῇ δὲ ὁ τέλειος ἀπὸ τοῦ Κράτους χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἔλλειψις δηλον-

ὅτι «ἐπικρατούσης» Ἐκκλησίας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐν κρατικοῖς σχολείοις διδασκαλίαν θρησκευτικῶν μαθημάτων, δεδομένης μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ δογματικῆς συγκροτήσεως τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ἣτις ἀφ' ἑαυτῆς προτείνει τὸ πρόβλημα: ποίας Ἐκκλησίας τὸ δόγμα θὰ διδαχθῆ ἐν τοῖς μαθήμασι τούτοις; ὑπὲρ ποίας Ἐκκλησίας θὰ μεροληπτῆσθαι τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀδόγματον ἀπέναντι πάσης οἰασθήποτε Ἐκκλησίας Ἀμερικανικὸν Κράτος; Θὰ ἔπρεπε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον νὰ προκαλέσθαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ γνωρίζοντος τὰ πράγματα παρατηρητοῦ, καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι φυσικώτατα θὰ ἐξηγείροτο ἡ συνείδησις τοῦ ἀρθρογράφου μας, ἐὰν οἱ ἐν Ἀμερικῇ ἑλληνόπαιδες ὑπεχρεοῦντο νὰ διδαχθῶσιν ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις τὰ δόγματα τῆς ἐπισκοπελιανῆς, ἢ τῆς βαπτιστικῆς, ἢ τῆς μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας, ἢ οἰασθήτινος ἄλλης τῶν παραφυάδων τοῦ Προτεσταντισμοῦ, αἵτινες ἐν συνόλῳ ἀποτελοῦσι τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Ἀμερικῇ θρησκευτικὸν στοιχεῖον. Ἄλλ' ἐνῶ δὲν ὑπάρχει ὅμοιον πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλαχοῦ ἐφαρμοζόμενον θρησκευτικὸν πρόγραμμα ἐν τοῖς ἀμερικανικοῖς σχολείοις, ἡμεῖς τοῦλάχιστον γνωρίζομεν ἐξ ἐγκυροτάτων πληροφοριῶν ὅτι ἡ γενικὴ θρησκευτικὴ μόρφωσις δὲν παραλείπεται ἀπὸ τοὺς ἀμερικανικοὺς διδασκάλους, διότι οἱ ἀγγλοσαξωνικοὶ λαοὶ ἔχουσιν ἤδη συνυφάνει πρὸς ὅλην τὴν ζωὴν τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ δὲν εἶνε δυνατόν ἢ ν' ἀκολουθῆ τὴν γενικὴν παράδοσιν καὶ τὸ ἀμερικανικὸν Σχολεῖον, ἀφ' οὗ οὐ σὺντος ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὀρίζει κρατικὰς ἡμέρας πανδημῶν προσευχῶν καὶ εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡ προσευχὴ εἶναι, καθ' ὅσον ἔχομεν πληροφορίας, ἀνεπίσημον ἀλλ' ἀναπόσπαστον τμήμα τοῦ ὅλου ἡμερησίου προγράμματος τῶν ἀμερικανικῶν σχολείων, διότι ἀποτελοῦσι καὶ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ζωῆς τῶν ἀμερικανῶν.

Εἰλικρινῶς λυπούμεθα διότι τὰ παρ' ἡμῖν δὲν φαίνονται νὰ εἶναι ὅπως τὰ φαντάζεται ὁ φίλος ἀρθρογράφος· ἀποροῦμεν μάλιστα τῇ ἀληθείᾳ πῶς δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ καλοῦ θεολόγου καὶ διακεκριμένου κληρικοῦ ζήτημα τόσον μεγάλης σπουδαιότητος, ὅπερ ἀπὸ μακροῦ ἀπασχολεῖ τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς περὶ τὰ θρησκευτικὰ πράγματα ἀσχολουμένους. Ναρκισισμὸς, τελείως ἀδικαιολόγητος, ὡς ἡ ἐγκαύχησις ὅτι ἔχομεν λύσει τὸ πρόβλημα τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων μας, ὅχι μόνον εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ ὅπως τοῦναντίον ζημοὶ πλήρως τὴν ὑπόθεσιν, κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμην, καὶ κατατιγᾶ ἀσυγχώρητος, ὅταν

φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἄλγεινὴν κατηχητικὴν οὐστήματός καὶ κατηχητικῶν σχολείων ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Πολιτεία ἢ Ἑλληνικὴ εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ θεσπίσῃ τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, ἐφ' ὅσον ἔχει «ἐπικρατοῦσαν» Ἐκκλησίαν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ συνείδησις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι οὕτω συνυφασμένη μετὰ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ εὐνοήσῃ τὴν ἐκπαιδεύσιν τῶν τέκνων του χωρὶς τὴν παροχὴν τῶν στοιχείων τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας του, μετὰ τῆς ὁποίας ἔχει ἀναποσπαστῶς ἀπὸ αἰῶνων συνδέσει καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς Πατριδος.

Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐν τοῖς σχολείοις παρεχομένη διδασκαλία εἶναι καὶ ποσοτικῶς καὶ ποιτικῶς ἀνεπαρκεστάτη καὶ δὲν πιστεύομεν ὁ φίλος ἀρθρογράφος νὰ ἐλησμόνησεν ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ζήτημα παρ' ἡμῖν διὰ τὴν μείωσιν τῶν ὠρῶν τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος καὶ διὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἀπάλειψιν ἀπὸ τὰ προγράμματα τῶν πρακτικῶν σχολῶν, ὥστε ἡ θρησκευτικὴ γνώσις ν' ἀπετέλει στοιχεῖον τῆς κλασσικῆς παιδεύσεως μόνης καὶ νὰ μὴ ἦτο ἀνάγκη αὐτῆς τῆς καθημέραν ζωῆς, οὔτε ἀγνοεῖ — πιστεύομεν — ὁ κ. Παπαγεωργίου, τὸν τελευταῖον θόρυβον περὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴν τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος κατάργησιν, ὅστις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς σήμερον παρεχομένης ὑπὸ τῶν κρατικῶν προγραμμάτων θρησκευτικῆς ὕλης. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δέ, πολὺ ὀρθῶς ἐτονίσθη, καὶ ἡ ποιτικὴ τῆς παρεχομένης διδασκαλίας ἀνεπάρκεια, μηδαμῶς ἐκ τῆς ποσοτικῆς ἀνεπαρκείας δικαιολογουμένη.

Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἑλληνοπαίδων ὅχι ἀπλῶς δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ, ἀλλ' εἶναι αὐτόχρημα ἀχαρακτήριστος καὶ πρόξενος μεγίστης ζημίας εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Θὰ ἔπρεπε ἡ Ἐκκλησία νὰ μάθῃ ἐπὶ τέλους ἂν πράγματι παρέχεται ὑπὸ τῶν κρατικῶν σχολείων θρησκευτικὴ ἐκπαιδεύσις, ἢ ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεριμνήσῃ αὐτὴ ἐξ ὀλοκλήρου διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Καὶ ἐν προκειμένῳ εἶναι εὐτυχέστεραι αἱ κεχωρισμέναι ἀπὸ τοῦ Κράτους Ἐκκλησιαὶ καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ ἔχουσαι τὸ Κράτος ἐχθρικῶς πρὸς αὐτὰς διακείμενον. Ἄλλὰ καὶ ἂν τι κρατικὸν σχολεῖον ἐπήρκει εἰς τὴν θρησκευτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν νεωτέρων, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, νὰ θεωρήσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπηλλαγμένην τῆς φροντίδος τὰ χρησιμοποίησιν τὴν θεωρητικὴν τοῦ σχολείου διδασκαλίαν διὰ τὴν πρακτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν μικροτέρων τῆς τέκνων, ὅποτε καὶ πάλιν ὁ θεσμὸς τῶν Κρατικῶν ἢ Κατηχητικῶν Σχολείων

ἔπρεπε ν' ἀποτελέσει κυριώτατον τμήμα τῆς ἐνοριακῆς δράσεως τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐτύχημα ὅτι κατανοεῖται παρ' ἡμῖν ἡ σπουδαία ἀνάγκη τῆς μερίμνης ταύτης καὶ ἀναφαίνονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐνθουσιώδεις ἐργάται, ἀναλαμβάνοντες τὴν πλήρωσιν τῶν ἀμεσωτέρων θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς νεωτέρας γενεᾶς· ἐπιθυμοῦμεν ὅμως συστηματικὴν τὴν ἐργασίαν ὑπὸ κατεύθυνσιν καὶ ὁργάνωσιν καὶ ἐπίβλεψιν ἐνιαίαν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐργασίας ταύτης, διότι, εὐτυχῶς, οἱ ἰθύνοντες τὰ τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν βλέπουν τὸσον ρόδιον τὴν κατάστασιν καὶ ἔχουν τὸ θάρρος ν' ἀντιμετωπίζωσι τὴν πραγματικότητα ὅσον καὶ ἂν παρουσιάζεται σκληρὰ.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εὐχόμεθα ὀλοψύχως, εἶναι νὰ εὐρεθοῦν οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι θὰ δοθῶσιν ὅλη καρδίᾳ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναμφιβόλως πρέπει ν' ἀποτελέσωσι τὴν πρώτην βᾶσιν αὐτοὶ οἱ μορφούμενοι εἰς τὰς χώρας ἐν αἷς ὁ θεσμὸς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἔχει καταπληκτικῶς προαχθῆ. Δὲν εἶναι καμμία ἀνάγκη νὰ οἰκτιρώσῃ τὰς χώρας αὐτάς καὶ νὰ μακαρίζωσι τὴν Ἑλλάδα, διότι ὁ πατριωτισμὸς, τοῦ ὁποῖου οὐδὲν στεροῦνται, ἐπιβάλλει τὸ ἀντίθετον, δυστυχῶς, ὅπως πάλιν, ἀντὶ νὰ μᾶς πληρώσῃ δυσθυμίας καὶ ἀπογοητεύσεως, πρέπει νὰ μᾶς ὠθήσῃ εἰς δρασὶν καὶ κινήσιν καὶ ζωήν.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Ι'

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΑΒΕΡΩΦ

Ἐξαιρέσιν μοναδινὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κρατικοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἀποτελοῦσιν αἱ «Γυναικεῖαι Φυλακαὶ Ἀβέρωφ» λαβοῦσαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ κυρίου, τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ἀβέρωφ.

Παρακλήθημὲν ποτε νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰς Γυναικείας Φυλακὰς ἐπὶ διδακτικῆ καὶ παραμυθίᾳ τῶν ἐν αὐταῖς κρατουμένων, Ἐγνωρίζομεν τὸ ἴδρυμα τότε μόνον ἐκ τῆς ἔξωτερικῆς τοῦ κυρίου θεᾶς καὶ ἐδιστάζομεν ἐπ' ἄρκετον ὡς πρὸς τὸ σκόπιμον καὶ τὸ ἀκίνδυνον τῆς ἐπισκέψεώς μας. Δέος μᾶς κατεῖχεν ὅτε ἐκρούομεν τὸ βαρὺ ρόπτρον τῆς θύρας τῆς φυλακῆς, τὸ δέος τοῦ ἀγνώστου, τὸ ὁποῖον ἐπηύξανεν ἡ φαντασία, διότι ἐτρόκειτο νὰ συναντηθῶμεν μετὰ ἐγκληματικῶν γυναικείων τύπων, τοὺς ὁποῖους οὐδέποτε εἴχομεν ἀντικρῦσει μέχρι τῆς στιγμῆς. Ἄφ' ἧς ὅμως ἡ θύρα ἠνοίχθη ὑπὸ εὐπροσηγορωτάτης καὶ ἀπα-

στραπτούσης ἐκ καθαριότητος γηραιᾶς φύλακος καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν εὐρὺν διάδρομον τοῦ κυρίου, ἡ ψυχολογία μας ἤρχισε νὰ μεταβάλλεται ἐπαισθητῶς. Ἐγενόμεθα δεκτοὶ παρὰ τῇ Διευθυντρίᾳ, ἧτις μετὰ παντὸς ἐνθουσιασμοῦ μᾶς ἐξεφράσθη διὰ τὸ ἔργον τοῦ ὁποῖου ἐπρόκειτο νὰ κάμωμεν τὴν ἀπαρχήν, μᾶς ὠμίλησε μετὰ στοργῆς διὰ τὰς κρατουμένας, διὰ τὰ παραπτώματά των, διὰ τὰς ἐλλείψεις των, διὰ τὰς ἀδυναμίας των καὶ κυριολεκτικῶς συνεκινήθημεν ἀπὸ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ δύσμοιρα ἐκεῖνα πλάσματα, τὴν ὁποίαν συνηγήσαμεν εἰς μίαν φυλακὴν. Ὡδηγήθημεν εἰς τὰς εὐρείας αἰθούσας τοῦ κυρίου, εἰς τὴν εὐρυχωροτάτην αὐλὴν μὲ τὸν κομψότατον ναῖσκον τῆς «Τιμίας ἀλύσεως τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου», ἐπεσκέφθημεν τὰ καθαρώτατα κελία τῶν κρατουμένων καὶ τὰ ἐργαστήριά των καὶ ἐλησμονήσαμεν πλέον ὅτι εὐρισκόμεθα ἐντὸς φυλακῆς. Εἴχομεν πρὸς στιγμὴν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἰσῆλθομεν εἰς τελείως ὀργανωμένον ἐκπαιδευτήριον, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν τροφίμων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καλλιτέρων ψυχικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων. Καὶ πράγματι μόνον ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς ἀφορᾷ εἰς τὰς γυναικείας φυλακὰς.

Εἰσῆλθομεν ἔπειτα εἰς τὴν εὐρείαν αἴθουσαν ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐγίνετο ἡ διδασκαλία καὶ εἴχομεν ἐκεῖ τὴν πρώτην μας πρὸς τὰς κρατουμένας ἐπαφήν. Πᾶν ὅ,τι ἐβλέπομεν μᾶς ὠδήγει πολὺ μακρὰν τῆς ιδέας τῆς φυλακῆς καὶ συνεπλήρωσε τὴν ὅλην ἀγαθὴν ἐντύπωσιν τῆς πρώτης στιγμῆς καὶ ἀπεδίωκε πάντα δισταγμὸν καὶ πᾶσαν ἀνησυχίαν καὶ ἐνέπνεεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ τέλειον ἐνθουσιασμόν. Ὡμίλησαμεν ὅπως ἡ ψυχὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μᾶς ὑπηγόρευσε καὶ εἶδομεν τὴν ἔκφρασιν τῆς συντριβῆς καὶ τοῦ πόνου τῆς μεταμελείας εἰς τὰ πρόσωπα τῶν θυμάτων τῆς ἁμαρτίας δάκρυα ρέοντα ποταμηδὸν ἀπὸ καταβεβλημένους ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας τῶν τύπων τοῦ συνειδότος ὀφθαλμοὺς καὶ ἠκούσαμεν λυγμοὺς καὶ ἐπιφωνήσεις καὶ ἠσθάνθημεν ἐντροπὴν διὰ τὰς πρώτας ἀνησυχίας μας καὶ μετάνοιαν διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν ὁποίαν ἡ φαντασία μας εἶχε προξενήσει εἰς τὰς συντετριμμένας ἐκεῖνας ψυχὰς. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσωμεν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην· ἔκτοτε αἱ γυναικεῖαι φυλακαὶ ἀψηχόλησαν ἐπὶ μακρὸν τὸ πρόγραμμά μας· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἐπίσκεψίς των ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον βᾶπτισμα διὰ τοὺς νέους τοὺς ὁποῖους ἐπιθυμοῦμεν νὰ μὴσωμεν εἰς τὴν ἡθονὴν τοῦ παρέχειν ἠθικὴν ἀνακούφισιν εἰς τετραυματι-

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

	*Ημε- ρομηνία	Κυριακαί Εδαγγελίων	Κυριακαί *Αποστόλων	Εορτή	*Ηχοί
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	7	Κυρ. Γ' Λουκά	Κυρ. ΙΙΙ'	Ζ'	α'
	14	> V' Λουκά (Αγ. Πατέρων)	> Αγ. Πατέρων	Η'	β'
	21	ΣΤ' Λουκά	Κυριακή Κ'	Θ'	γ'
	28	> Ζ' Λουκά	Κυριακή ΚΑ'	Ι'	δ'

σμένας πληγάς. Ουδέποτε φίλος επισκεφθείς μετ' ἐμοῦ τὰς γυναικείας φυλακὰς ἐξήλθεν αὐτῶν μὴ συμμεριζόμενος τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα ἡμῶν.

Ἐπάρχει ἀναμφιβόλως καὶ ἡ ἐξηγήσις τοῦ φαινομένου. Ἡ γυναικεία ψυχὴ εἶνε λεπτότερα, δεκτικώτερα συγκινήσεων, ἀπαλωτέρα συνήθως εἰς τὴν ἀναμορφωτικὴν κατεργασίαν· οἱ λυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα τρόπον τινὰ αὐτομάτως ἔρχονται ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς γυναικὸς καὶ ἴσως—ὡς τινες φρονοῦσι—δὲν εἶνε πάντοτε ἐκδήλωσις ριζικῆς πρὸς διόρθωσιν διαθέσεως καὶ ὀριστικῆς μεταμελείας. Ἀλλὰ θὰ ἦτο μεγίστη ἐκ μέρους ἡμῶν ἀδικία, εἰάν δὲν ἐλέγομεν ὅτι ἡ τοιαύτη ψυχολογία τῆς γυναικὸς, ἔχουσα ἀνάγκην ἰδιαιτέρας παρακολουθήσεως καὶ εἰδικῆς ἐπεξεργασίας διὰ τὴν ἐπίτευξιν ἀναμορφωτικοῦ ἀποτελέσματος, εἰάν ὑπέκειτο ὑπὸ σύστημα ἄλλο ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης στοργικῆς μερίμνης θὰ ἦτο ἰκανὴ ν' ἀποδόσῃ ἀντίθετα ἀποτελέσματα, ὥς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως τοῦ συναισθήματος τῆς ἀντεκδικήσεως, ὅπερ ἀναπτύσσεται συνήθως παρὰ τοῖς ἀναξιοπαθοῦσι καὶ περισσότερον εἰς τὴν γυναικείαν ψυχὴν, ἢ ὅποια περισσότερον συναισθάνεται τὴν ὀδύνην τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ τῆς ἀστοργίας καὶ εὐκολώτερον προβαίνει εἰς συλλογισμοὺς καὶ ἀποφάσεις παρακεκινδυνευμένας.

Συνωμιλήσαμεν κατ' ἐπιανίληψιν καὶ ἐν πλήρει συνάξει καὶ κατ' ἰδίαν μετὰ κρατουμένων ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ τῶν φυλακῶν. Ἐξαιρέσει τῶν ἐλαχίστων τύπων τῶν πεπωρωμένων ψυχῶν, πᾶσαι σχεδὸν ἀναγνωρίζουσιν ὠφέλειαν ἐκ τῆς φυλακισέως τῶν, πᾶσαι συναισθάνονται βαθύτατα τὴν ἐπίδρασιν τῆς περιβαλλούσης αὐτὰς στοργῆς καὶ ἀγάπης, οὐδεμίαν αἰσθάνονται ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ποινήν των, ὡς συμβαίνει συνήθως μετὰ τοὺς καταδικασμένους τῶν φυλακῶν. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἔχομεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀρκετὰ ψυχαὶ ἐκερδίθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ. Αἰσθανόμεθα ἀπεριόριστον σεβασμὸν πρὸς τὰς ἀθροῦβους ἐργάτιδας τοῦ ψυχικοῦ τούτου καθαρισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία θὰ ἦτο εὐτυχής, εἰάν ὑπῆρχον πολλαὶ γυναικῆς δυνάμεναι ν' ἀρροσιωθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πεπλανημένων ψυχῶν.

Ε. Γ. Μ.

Ο ΙΕΡΟΣ ΑΜΒΩΝ

Ἄμβων λέγεται τὸ ἐν τῷ ναῷ ὑψηλὸν βῆμα, ὅπου ἀναβαίνων ὁ διάκονος ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιον, συνήθως δὲ κηρύσσει καὶ ὁ ἱεροκήρυξ.

1. Ἐτυμολογία τῆς λέξεως. Ἡ μᾶλλον δεκτὴ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἐκ τοῦ ἀναβαίνω ἢ ἀμβάινω, ὡς ἡ λέξις βῆμα ἐκ τοῦ βαίνω παράγεται. Ἔτερα ὀνόματα αὐτοῦ εἶναι βῆμα, πύργος, lectorium, pulpitum κλπ. Ὁ βυζαντινὸς ὄρος ἄμβων παρελήφθη ὑπὸ πολλῶν λαῶν, οἷον τῶν Ἀράβων (amban), τῶν Σλαύων (ambwa), τῶν Μελχιτῶν (ambunun) τῶν Κοπτῶν (ambal) καὶ τινῶν Εὐρωπαϊκῶν, οἷον τῶν Γάλλων (ambon), Ἀγγλων (ambo) κλπ.

2. Ἀρχαί. Ὡς ἐκ τῆς ἐτυμολογίας δείκνυται, ὁ ἄμβων οὐδὲν ἄλλο ἦτο, εἰ μὴ ὑψωμά τι, ἐφ' οὗ ἀνῆρχοντο διὰ βαθμίδων. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, οὗτος προήλθεν ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ὑπόθεν ὀμιλῶν ἐνώπιον ὀμιλήσεως. Ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Σωτήρος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ὑψώματος συνήθως ὀμιλεῖ¹, συνήθιζον καὶ οἱ ἱεροκήρυκες νὰ κηρύττωσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀφ' ὑψηλῆς θέσεως. Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀναζητήσωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄμβωνος εἰς πολυπλόκους ἱστορικὰς ἐπιδράσεις. Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς εἶναι δυνατόν τὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἡ ἐν τοῖς χριστιανικοῖς ναοῖς χρῆσις τοῦ ἄμβωνος ὀφείλεται καὶ εἰς ἀπομίμησιν τῆς Συναγωγῆς².

3. Μαρτυρίαι. Τὰ Πατερικὰ κείμενα, ὡς καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ἀποτελοῦσι μίαν συνεχῆ σειρὰν μαρτυριῶν περὶ τοῦ ἄμβωνος. Ὁ Κυπριανὸς μνημονεύει pulpitum τινός, ἐκ τῶν λεγομένων του δὲ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι τοῦτο ἦτο ὑψωμά τι, ἐξ οὗ οἱ ἀναγνώσται ἀπήγγελλον πρὸς τὸν λαὸν τὰ «praeccepta et evangelium Domini»³. Γρηγόριος ὁ Τουρόνης (Tours) περιγράφει τὸν ἄμβωνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Κυπριανοῦ⁴. Ὁ Εὐσέβιος ἀφηγεῖται ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς «βῆμα μὲν καὶ θρόνον ὑψηλὸν ἐαυτῷ κατασκευασάμενος» κλπ. οὐχὶ ὡς ὁ Χριστός, ἀλλ' ὡς οἱ ἐπίγειοι ἄρχοντες ἐφέρετο. Ὅτι ἐνταῦθα διὰ τῆς λέξεως βῆμα ὑπονοεῖ οὐχὶ τὸν θρόνον ἐν τῇ κόγχῃ, ἀλλ' εἶδος τι ἄμβωνος, εἶναι δυνατόν νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τῶν συμφραζομένων.

Εἶναι ἐν τούτοις λίαν ἀπίθανον ὅτι ὑπῆρχον γενικῶς ἄμβωνες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, καθ' ὅσον οἱ συνεχεῖς διωγμοὶ⁵ ἐξ ὧν ὑπέ-

1. Ματθ. ιγ' 2, ιε' 29. Μάρκ. γ' 32, δ' 1. Λουκ. ε' 3.

2. Περὶ. Νεεμ. η' 4.

3. Epist. 38, 39.

4. Miracul. I, 94.

φερεν ἡ Ἐκκλησία, δὲν ἐπέτρεπον τὴν οἰκοδομὴν κατὰ πάντα τελείων βασιλικῶν, ὡς τοιαῦτα ἤρχισαν νὰ οἰκοδομῶνται ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος. Τὸ στενὸν τοῦ χώρου καὶ τὸ χθαμαλὸν τῆς ὄροφῆς ἐν ταῖς κατακόμβαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τόποις τῆς συνάξεως τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς λατρείας, δὲν ἐπέτρεπον ἀναμφισβήτητος τὴν χρῆσιν ἁμβῶνων· ἄλλως τε οὔτε μαρτυρία τις θετική, οὔτε καὶ μνημεῖον τι διεσώθη, ὥστε νὰ συναγάγωμεν μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος τὴν χρῆσιν τοῦ ἁμβῶνος (εἰς ἢν τουλάχιστον σημασίαν ἐννοοῦμεν τὴν λέξιν ταύτην σήμερον) πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς εἰρήνης. Ἀναμφίβολον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι οἱ ἀναγνώσται τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐχρησιμοποιοῦν ἀναλόγιόν τι (pulritum)¹, ἵνα ἀποθέτωσι τὰ βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεγίνωσκον.

Ὁ ἁμβῶν μαρτυρεῖται θετικῶς ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος, ὑπὸ τε τῶν λειτουργικῶν, ὡς καὶ ὑπὸ ἄλλων μαρτυριῶν. Οὕτω ὁ Χρυσόστομος, κατὰ τὸν Σωζόμενον² ἐκήρυττεν «ἐπὶ τοῦ ἁμβῶνος τῶν ἀναγνωστῶν καθεζόμενος», τοῦτο δ' ἔπρατε, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Σωκράτην³, ἵνα ἀκούηται καλλίτερον ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ Αὐγουστίνος ἐκ τοῦ ἁμβῶνος ἐκήρυττε⁴.

4. **Λειτουργικὴ χρῆσις.** Ὡς πρὸς τὴν λειτουργικὴν χρῆσιν τοῦ ἁμβῶνου, γνωρίζομεν ὅτι τὸ πάλαι μόνον οἱ ψάλται καὶ οἱ ἀναγνώσται ἐπετρέπετο ν' ἀναβαίνωσιν ἐπ' αὐτοῦ⁵, ἥδη ὅμως ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Χρυσοστόμου, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐχρησίμειεν ὁ ἁμβῶν ὡς τόπος τοῦ κηρύγματος καὶ μόνη μετὰ ταῦτα ἀνάγνωσις ἐπ' αὐτοῦ ἐπετράπη ἢ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ἢ ἀνάγνωσις τῶν διπτύχων, οἱ δὲ ψάλται ὤρισθη νὰ ψάλλωσιν ἐκ τῶν ἀναλογίων (ἢ ἀναλογείων), ἅτινα εἶναι μικρότερα βήματα.

5. **Ἐξωλειτουργικὴ χρῆσις.** Ἐπὶ τοῦ ἁμβῶνος τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐτελοῦντο ἐνίοτε καὶ στέψεις αὐτοκρατόρων· οὕτω ὁ Ἡράκλειος (610), ὁ Σταυράκιος (796), Λέων ὁ Ἀρμένιος (873) κλπ. ἐστέφθησαν ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ἁμβῶνος. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Δύσει ὁ ἁμβῶν ἐχρησιμοποιεῖτο οὐχὶ σπανίως καὶ εἰς ἄλλους μὴ λειτουργικοὺς σκοπούς. Οὕτως οἱ πάπαι Πελάγιος καὶ Λέων ὁ Γ' ἀπὸ τοῦ ἁμβῶνος ἀπελογῆθησαν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.

1. Πρβ. τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κυπριανοῦ.

2. Ἐκκλ. Ἱστορ. Η' 5

3. Ἐκκλ. Ἱστορ. Σ' 5. Πρβ. καὶ Νικηφόρου Καλλιέστου Ἐκκλ. Ἱστ. ΙΓ' 4.

4. Πρβ. De civ. Dei 22, 22.

5. Πρβ. καν. 15 τῆς ἐν Λαοδικεῖα συνόδου (371). λγ' τῆς ἐν Τρούλλῳ κλπ.

6. **Θεσις τοῦ ἁμβῶνος.** Ὁ ἁμβῶν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς διακοσμητικῆς τέχνης, ἔκειτο, ὡς περιγράφει Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος,¹ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, οὐ μακρὰν τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ εἶχε δύο κλίμακας. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς μαρτυρεῖ ἐξ ἄλλου ὅτι ὁ ἁμβῶν εὗρισκετο πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου Βήματος. Ἡ τοποθέτησις τοῦ ἁμβῶνος ἐν τῷ κυρίῳ ναῷ ἀπαντᾶται καὶ ἐν Ῥαβέννῃ κατὰ τὸν 7' αἰῶνα. Χάριν οἰκονομίας χώρου ἐτοποθετήθη εἶτα ὁ ἁμβῶν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ ναοῦ.

7. **Σωζόμενοι ἀρχαῖοι ἁμβῶνες.** Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνευρεθέντων ἀρχαίων ἁμβῶνων ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος σωζόμενος ἁμβῶν εἶναι ὁ ἀρχαιότερος. Κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν, ἐκ τοῦ ἁμβῶνος τούτου ἐκήρυξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὸν Χριστιανισμόν, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς τὴν μητροπόλιν τῆς Μακεδονίας. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους ἀνάγεται ὁ ἁμβῶν οὗτος εἰς τὸν 8' ἢ 7' αἰῶνα ἡ ἄξιος μνεῖας εἶναι καὶ ὁ ἁμβῶν τοῦ ναοῦ τῆς Καλαμπάκας. Ἐπίσης ἐν Ῥαβέννῃ εὗρέθησαν οὐκ ὀλίγοι ἀρχαῖοι ἁμβῶνες, τῶν ὁποίων σπουδαιότερος εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Agnellus (7' αἰῶν) καθιδορυθείς.

8. **Διπλοὶ ἁμβῶνες.** Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχεν εἰς μόνον ἁμβῶν· βραδύτερον ὅμως εἰς μεγάλους ναοὺς ἐν τῇ Δύσει ἀπαντῶμεν καὶ δύο ἁμβῶνας ἑκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Μόναχον

ΔΗΜ. Ν ΜΩΡΑ·Ι ΤΗΣ

1. Περί κτισμάτων ἑκφρασις ἁμβῶνος. Ἑλληνικὴ Πατρολογία Migne, τόμ. 86 β, στήλη 2251 κ. ε.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Τὸ «Εὐχαριστιακὸν Συνέδριον» τῶν Παπικῶν ἐν Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας. — Αἱ ἀντιρρήσεις τῶν Διαμαρτυρομένων διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς πόλεως τοῦ Συνεδρίου. — Ἀγνωστον ποῖαν ἐξέλιξιν θὰ λάβῃ τὸ ζήτημα.

Ἴδου ἐν σοβαρὸν Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ὅπερ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀπασχολεῖ τὰς δύο ἐν Αὐστραλίᾳ πολυαριθμοτέρας χριστιανικὰς μερίδας (Καθολικοὺς καὶ Ἀγγλικανοὺς μεθ' ὧν καὶ οἱ Προεσβυτερειανοί), αἵτινες διεξάγουσι διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων σφοδρότατον πρὸς ἀλλήλας πόλεμον.

Πρόκειται περὶ τοῦ Συνεδρίου τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας (Eucharistic Congress), ἣτις θὰ λάβῃ χώραν κατὰ Σεπτέμβριον ε. ε. ἐν Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας.

Τὴν ἐφορτὴν ταύτην καθιέρωσεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλη-

σία πρὸ 68 περίπου ἐτῶν, ἵνα τελῆται ἀνὰ πᾶν δευτέρου ἐτος ἐν τινι πόλει, ἦν κατὰ τὴν προηγουμένην διετίαν ὁρίζει τὸ τῆς ἐορτῆς ταύτης Συμβούλιον.

Τὸ Συμβούλιον εἶναι διαρκὲς καὶ ἀπαρτίζεται ἐξ ὀγδοήκοντα περίπου μελῶν, ὧν προεδρεύει ὁ ἐν Βελγίῳ Ἐπίσκοπος Heylen. Τὰ μέλη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι Ἐπίσκοποι τῆς Γαλλίας.

Εἰς τὸ Συμβούλιον (ὅταν τοῦτο πρόκειται νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς πόλεως ἐν ἣ προσεχῶς θὰ τελεσθῆ τὸ Eucharistic Congress) προστίθεται ὡς ἐπίτιμον μέλος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πόλεως ὅπου τελεῖται ἡ ἐορτὴ καὶ ἀποφασίζει περὶ τῆς πόλεως ἐν ἣ μετὰ διετίαν θὰ τελεσθῆ ἡ ἐορτὴ αὕτη. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου ὑποβάλλεται τῷ Πάπῃ, ὅστις καὶ θὰ ἐγκρίνῃ.

Ἡ πόλις θὰ ἐκλεγῆ μετὰ ἐκείνων, ὧν οἱ Ἀρχιεπίσκοποι πρὸ πολλοῦ ἔχουσιν ὑποβάλλῃ αἰτήσεις εἰς τὸ Διαρκὲς Συμβούλιον.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὡς μέλλουσιν πόλιν ἐν ἣ μετὰ διετίαν θὰ τελεσθῆ ἡ ἐορτὴ αὕτη, θὰ ἐκλέξῃ τὸ Συμβούλιον, οἷτινος τὰ ἀνώτερα μέλη (the officials) μετὰ τινων ἄλλων μελῶν θὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐορτῆς τοῦ Σίδνεϋ, τὴν Καρχηδόνα τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ πόλις ἐν ἣ πρὸ διετίας ἔλαβε χώραν ἡ ἐορτὴ ἦτο τὸ Σικάγον τῆς Ἀμερικῆς. Θεωρεῖται δὲ ἡ τοῦ Σικάγου ἐορτὴ ἡ ἐπιτυχεστέρα τῶν ἄχρι τοῦδε Eucharistic Congresses, καθόσον εἶχον συρρέουσα ἐκεῖ περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον λαοῦ. Ἐχει δὲ τελεσθῆ μέχρι σήμερον τὸ Eucharistic Congress εἴκοσιν ἐννεά φορὰς μετὰ τῆς τοῦ Σίδνεϋ, ἣτις ἐστὶν ἡ εἰκοστὴ ἐννάτη.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐν Σίδνεϋ δὲν θὰ ἐλκύσῃ περισσοτέρους τῶν 250 χιλιάδων λαοῦ καὶ 700 κληρικῶν κατολίκων, ὧν περὶ τοὺς 70 Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι.

Ὡς χρόνος τῆς τελέσεως τῆς ἐορτῆς ὁρίζεται συνήθως ἡ ἀνοιξίς. Ἐπειδὴ δὲ ἐν Αὐστραλίᾳ ἡ ἀνοιξίς συμπίπτει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, διὰ τοῦτο θὰ τελεσθῆ τότε ἡ ἐορτὴ ἐν Σίδνεϋ.

Σκοπὸς τῆς ἐορτῆς εἶναι ἡ τόνωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν κατολίκων. Οὕτω τοῦλάχιστον λέγεται ὑπ' αὐτῶν. Ἐν ᾧ κύριος σκοπὸς εἶναι ἡ ἐπικοινωνία κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ὁμοδόξων, ἀλλὰ κυριώτατος σκοπός: ἡ ἐπίδειξις τῆς δυνάμεως τοῦ Παπισμοῦ ἐναντι τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἀποχρώσεων καὶ δὴ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ἢ καὶ Προτεσταντισμοῦ καὶ μάλιστα διὰ τῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου ἐκείνου, ὅπερ ἀρνεῖται κατ' οὐσίαν ὁ Προτεσταντισμός. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ διεξά-

γεται λυσσαλέος μετὰ Κατολίκων καὶ Προτεσταντῶν δημοσιογραφικὸς ἀγὼν ἐνταῦθα.

«Τὶ θέλετε νὰ δεῖξετε εἰς τὸν κόσμον;»

Ἐρωτοῦν οἱ Προτεστάνται τοὺς Κατολίκους. «Τὸν Ἰ. Χριστόν, ὡς ὑπολαμβάνετε τὴν Θ. εὐχαριστίαν; Ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς δὲν εἶναι τίποτε τοῦτο. Ἐὰν δὲ καθ' ἡμᾶς εἶναι ὁ Ἰ. Χριστός, τότε διατὶ τὰ Ἅγια τὰ περιφέρετε τοσοῦτον ἀνευλαβῶς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς; Μήπως διὰ νὰ μᾶς ἀναγκάσητε νὰ προσκυνήσωμεν; Σᾶς τὸ προλέγομεν ὅτι δὲν θὰ προσκυνήσωμεν αὐτὰ.»

«Ἄλλ' ἐὰν Σεῖς δὲν προσκυνήσετε—ἀπαντοῦν οἱ Δυτικοί—ὑπάρχουν ὅμως 200 χιλιάδες κατολίκων καὶ ἀρκεταὶ χιλιάδες Ὀρθοδόξων, οἷτινες θὰ κλίνωσι γόνυ εὐλαβῶς καθ' ἣν στιγμὴν διὰ τῆς Θ. Εὐχαριστίας θὰ εὐλογηθῆ τὸ πλῆθος.»

«Προσέξατε ὅμως καλῶς—τονίζουσιν οἱ Προτεστάνται—μὴ τυχὸν διὰ τῆς προκλήσεώς σας ταύτης δημιουργήσητε αἱματοκύλισμα ἀνὰ τὰς ὁδοὺς.»

Τὸ ζήτημα ἔλαβεν εὐρείας διαστάσεις καὶ ἰδιαιτέρως ἀπησχόλησε τὴν Κυβέρνησιν, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ ἀπόφασιν περὶ τῆς χορηγηθησομένης εἰς τοὺς Δυτικούς ἀδείας περὶ τῆς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς περιφορᾶς (ἐν εἶδη λιτανείας) τῆς Θ. Εὐχαριστίας.

Οἱ Προσβυτεριανοὶ ὑπέδειξαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ ἀναπόφευκτον τῆς αἱματοχυσίας. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως, ἣν διακρίνει πνεῦμα ἀκρας ἀνεξιδρωσκείας, παρέσχε τὴν σχετικὴν ἀδειαν εἰποῦσα: «ὅστις θέλει εἶναι ἐλεύθερος νὰ μὴ προσκυνήσῃ. Δύναται νὰ εἶναι ἀπλοῦς παρατηρητῆς. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν θέλει καὶ τοῦτο, εἶναι ἐλεύθερος νὰ μεταβῆ εἰς τὴν ἐργασίαν του.»

Θὰ προβληθῆ ἴσως τὸ ἐρώτημα διατὶ ἐχρησιάσθῃ ἡ Κυβερνητικὴ ἀδεια, ἣτις εἰς παροιμοίως φύσεως ζητήματα εἶναι τυπικὴ;

Ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἐμποδισθῆ ἡ ἐλευθέρω κυκλοφορία, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησις.

Δὲν παρέρχεται δὲ ἡμέρα χωρὶς αἱ ἐφημερίδες τοῦ Σίδνεϋ νὰ ἀναγράφωσι σχετικόν τι διὰ τὸ Eucharistic Congress, εἴτε ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν ὑπεραμυνομένων τῆς ἑαυτῶν ἀντιλήψεως καὶ διὰ τῆς ἀμύνης προκαλούντων περισσότερον τὴν προσοχὴν καὶ τὸ διαφέρον τῶν ὁπαδῶν των, ὅπερ θέλουσι νὰ τηρῶσιν ἀδιάπτωτον, εἴτε καὶ ἐκ μέρους τῶν Προσβυτεριανῶν.

Ἐπὶ τῶν τελευταίων ὅμως κατενοήθη φαίνεται τὸ ἄσκοπον τοῦ ἀγῶνος τούτου καὶ διὰ τοῦτο ἐν τινι Συνεδρίῳ συνελθόντι ἐσχάτως ἐν Newcastle (πόλις ἀπεχούση πεντῶρον σιδηροδρομικῶς τοῦ Σίδνεϋ) εἰς ὃ ἔλαβον μέρος πλεῖστοι κληρικοὶ Προσβυτεριανοί,

ὡς καὶ ὁ βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Σίδνεϋ Ἀγγλικανοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐτονίσθη ὅτι «πρέπει νὰ ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὴν Ρωμαϊκὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ φροντίσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ διαφέροντα τὴν ἰδικὴν μας Ἐκκλησίαν ζητήματα, καθόσον ὁ κίνδυνος τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐν Αὐστραλίᾳ σήμερον δὲν ὑφίσταται εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Καθολικισμοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν καθαρὰν ἀδυναμίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Προτεσταντισμοῦ».

Ἐν τούτοις ὅμως παρ' ὅλην τὴν φαινομενικὴν ταύτην ἀδιαφορίαν, προϋτάθῃ ὑπὸ τινος τῶν ἐν τῷ ἄνωτέρῳ Συνεδρίῳ, ὅτι πρέπει νὰ ζητηθῇ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως «νὰ ἐμποδισθῇ τοῦ νὰ λάβῃ ἡ ἑορτὴ αὕτη εὐρὴν δημόσιον χαρακτῆρα καὶ νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῶν ναῶν τῶν Δυτικῶν». Ἄλλ' ἕτερος ἀντεπαρτήρησεν, ἂν ἀρμόζῃ εἰς τὸν Προτεσταντισμόν' ὅστις ἔχει βοηθὸν τὸν Θεὸν νὰ ζητῇ τὴν προστασίαν τοῦ Καίσαρος.

Ἡ ἑορτὴ ἥς θὰ προΐσταται ὁ Καρδινάλιος Cerretti ἀρχεται τῇ 6ῃ Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ τῶν Δυτικῶν (St. Mary's Cathedral).

Τὴν τετάρτην ἡμέραν θὰ τελεσθῇ ἡ διὰ μέσου τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τοῦ Σίδνεϋ περιφορὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἥς ὑψουμένης θέλουσι εὐλογηθῇ τὰ πλήθη.

Προμηνύεται μεγάλη κοσμοσυροὴ εἰς Σίδνεϋ. Ἄλλ' ὡς πανταχοῦ καὶ ἐνταῦθα παρατηρεῖται ἔλλειψις στέγης, διὰ τοῦτο οἱ κατόλικοι κληρικοὶ ἤρχισαν νὰ συνιστοῦν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς των καὶ νὰ ὑποχρεοῦν ἀκόμη αὐτοὺς νὰ ξενίσουν εἰς τὴν οἰκίαν του ἕκαστος τοῦλάχιστον ἓνα, λαμβάνοντες μίαν λίραν καθ' ἑκάστην διὰ τὴν παροχὴν στέγης.

Παραλείπω τὴν ἐκ τῆς ἑορτῆς ἡθικὴν ἀφέλειαν, ἣν θέλουσι νὰ τονίσουν οἱ Δυτικοὶ καὶ θέλω νὰ σημειώσω μόνον τὴν ὑλικὴν τοιαύτην, ἥτις τόσον διὰ τὸ Σίδνεϋ γενικῶς, ὅσον καὶ διὰ τοὺς Δυτικοὺς κληρικοὺς θὰ εἶναι μεγίστη.—Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναφέρω, ὅτι ἐν τε τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ St. Mary's Cathedral καὶ ἐν τῷ Show Ground, ἑκάστη θέσις ἐνοικιάζεται ἀντὶ μιᾶς λίρας ὑπὸ τῶν Δυτικῶν, δύο ἱερέων καταγραφόντων μέλη τακτικῶς.

Ὡς μέλος δύναται νὰ ἐγγραφῇ οἰοσδήποτε, ἀνεξαρτήτως θρησκείας ἢ δόγματος εἰς ὃ ἀνήκει, ἀρκεῖ μόνον νὰ καταβάλλῃ μίαν λίραν, ὅποτε λαμβάνει εἰσιτήριον εἰσόδου δι' οὗ θὰ κατέχῃ ὠρισμένην θέσιν ἐν τε τῷ St. Mary's Cathedral καὶ ἐν τῷ Show Ground.

Ἀρκοῦμαι πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀναφέρω ταῦτα μόνον'

ἐπιφυλασσόμενος ἵνα ἐν καιρῷ γράψω περὶ τῆς ἑορτῆς ταύτης ἴσως λεπτομερέστερον.

Ἐν Σίδνεϋ τῇ 18ῃ Ἰουνίου 1928.

Ἀρχιμ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Γενικὸς Ἐπίτροπος ἐν Αὐστραλίᾳ
τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΙΣΤΟΥ

ΙΔΩΜΕΝ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΙΗΣΟΥΝ

«Θέλωμεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν» (Ἰω. ιβ' 21)

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐκφράζουσι τὴν ἐπιθυμίαν ὅλων τῶν αἰώνων, τὴν ἀνάγκην τῆς σήμερον. Τὸ καθῆκον τῶν ἐπιθυμούντων τὴν προόδον τὴν πραγματικὴν.

«Θέλωμεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ἐν αὐτῷ βλέπομεν τὴν τελειοτάτην, ἀληθεστάτην καὶ τὴν μᾶλλον θαρραλέαν ζωὴν, μόνον δὲ δι' αὐτῆς δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸν Θεὸν Πατέρα· «ὁ ἐωρακὸς ἐμὲ ἐώρακε καὶ τὸν Πατέρα». Τὸ νέον δ' ἀκριβῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἐκδοχὴ τοῦ Θεοῦ ὡς Πατρός, τῆς ὁποίας καὶ σήμερον ἔχει ἀνάγκην ὁ κόσμος, τὴν ὁποίαν χρειάζονται οἱ ἄνθρωποι πάσης ἡλικίας.

«Θέλωμεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ὑπ' αὐτοῦ θὰ διδαχθῶμεν ὅτι ἡ εὐτυχία ἐγκείται ἐν τῇ καταστολῇ τοῦ ἐγωϊσμοῦ μας καὶ ὅτι τὸ ἀγαθὸν πρέπει νὰ γίνεται χάριν τῆς ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἡδονῆς, ἥτις εἶναι καὶ ἡ μόνη του ἀμοιβή. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον. Καὶ εἶναι τοῦτο ὅ,τι πρὸ πάντων χρειάζεται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης, ἡ χάρις μας ἰδιαιτέρως καὶ ὅ,τι πρέπει νὰ καλλιεργήσουν εἰς τὰς ψυχὰς των οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος μας «Οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι».

«Θέλωμεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι καθορίζεται διὰ τοῦ παραδείγματός Του σαφῶς ἡ θέσις μας ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἐκεῖνος εἰς κάθε ἀνθρώπον διέκρινε μίαν αἰωνίαν, ἀνυπολόγιστον ἀξίαν, ἀνεξαρτήτως τάξεως, καταστάσεως καὶ φυλῆς. Ἐκαστος ἀνθρώπος εἶναι «πλησίον» καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐξυπηρέτησεως ἐκτείνεται δι' ὅλους ὅσους μᾶς ἔχουν ἀνάγκην. Ἡ ἔννοια τῆς ἀδελφότητος τῶν λαῶν εἶναι χριστιανική.

«Θέλωμεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ἀπ' Αὐτοῦ θὰ μάθωμεν ὅτι ἡ ζωὴ μας ἔχει ἀξίαν μόνον χάριν τῆς Ἀγάπης καὶ ὅτι ἡ Ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας ἀνθρώπους πρέπει νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἀγάπη ἔχει ἀξίαν μόνον

δταν συνοδεύεται από θυσίαν. Ὁ Χριστός μᾶς διδάσκει διη ἀγάπη ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν. Τοιαύτην ἀγάπην χρειάζεται σήμερον ὁ κόσμος.

«Θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ἀπ' αὐτοῦ μαθαίνομεν τὸν τελειότερον τύπον τῆς ἀρχηγίας. Ἀπ' αὐτοῦ διδασκόμεθα τί στοιχίζει καὶ τί σημαίνει ἀρχηγία. Ὁ Ἰησοῦς ἀπὴντα μετὰ σοβαρότητος εἰς τῶν ἐνηλίκων τὴν ἀπορίαν καὶ ἔπαιζε μετὰ τρυφερότητος μετὰ τὰ παιδιά τῶν μητέρων τῆς Ναζαρέτ. Δὲν ἦτο μόνον ἀρχηγός, ἀλλὰ καὶ σύντροφος. Καὶ σήμερον ἔχει ὁ κόσμος ἀνάγκην πραγματικῶν ἀρχηγῶν.

«Θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ἡ γνωριμία Του μᾶς ἐνώνει ἀναποσπάστως μαζί Του, ἐξαγιάζει τὴν ζωὴν μας, ἐξαγνίζει τὸν χαρακτήρα μας, μᾶς δίδει τὴν δύναμιν νὰ νικήσωμεν τὸ ἐγὼ μας καὶ νὰ καταπατήσωμεν κάθε πειρασμόν. Καὶ γέροντες καὶ παιδιά ἠμποροῦν, ἂν προσέξουν, νὰ συνδεθῶν στενώτερα μαζί του, νὰ φέρουν πραγματικά τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

«Θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Διότι ἐν αὐτῷ ἀνευρίσκομεν τὸν χαρακτήρα τῆς τελειότητος καὶ τὸ τέλειον ὑπόδειγμα τῆς ἀρετῆς. Βλέποντες αὐτὸν ἀποφασίζομεν νὰ γίνωμεν ἄριστοι καὶ νὰ δίδωμεν ἄριστα καὶ δὲν ὑπολογίζομεν διόλου τὴν ἰδικὴν μας ἀρετὴν ἀπέναντι τοῦ παραδείγματός του καὶ Ἐκεῖνος ἔρχεται καὶ μᾶς ἐνισχύει καὶ μᾶς βοηθεῖ διὰ νὰ κάμωμεν τὸ καθήκον μας.

«Θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν».

Χιλιάδες καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀπευθύνουν σήμερον τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα καὶ σκέπτονται καὶ ἀποφασίζουν νὰ πράξουν τὸ δυνατόν διὰ νὰ ἴδουν πράγματι τὸν Ἰησοῦν. Δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ φέρωμεν τὸ ὄνομά του· πρέπει νὰ ζήσωμεν καὶ τὴν ζωὴν του. Ἄς ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Οὐράνιον Πατέρα μας νὰ δώσῃ εἰς ὅλους μας πίστιν βαθεῖαν καὶ ἐμπιστοσύνην ἀπεριόριστον εἰς τὴν πατρικὴν τῶν πρόνοιαν καὶ ἀγάπην, ἀνεξικακίαν ἀπέραντον καὶ χαλιναγώγησιν τοῦ ἐγωῦσμοῦ μας, αὐτοθυσίαν δι' ὅλους καὶ συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγαθοῦ, δύναμιν καὶ θάρρος ν' ἀγαπήσωμεν τὸ παραδειγμα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἰκανότητα νὰ προσκολληθῶμεν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ μείνωμεν εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν προσκολλημένοι, πραγματικὰ μέλη τῆς Βασιλείας Του ἐπὶ τῆς γῆς.

Ε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀμηχανίας ἄσυλον.

Ὁ μπολσεβισμὸς μετὰ ἀγῶνα δεκαετίας ὅλης κατὰ τῆς θρησκείας θεωρῶν σήμερον μὲ ἐσταυρωμένας ἐξ ἀμηχανίας τὰς χεῖρας τὸ ἄκαρπον τόσων δυνάμεων δαπάνης, ἐμηχανεῦθη νέας ἀντιθρησκευτικὰς μεθόδους. Πρῶτον προέβη εἰς τὴν ὀργάνωσιν ὑπηρεσίας τύπου δραστηκωτάτης στρατολογήσασα προσωπικὸν δημοσιογράφων ἀντιθέων ἐξαπολύει εἰς τὰς διαφόρους χώρας τὰ ἀντιθρησκευτικὰ τῶν κατασκευάσματα καὶ πληρώνει ἀνυπολόγιστα διὰ τὴν εἰς τὰς ξένας γλώσσας μετάφρασίν των. Δεύτερον, ὀργάνωσεν ἐν Πετροπόλει ἰδιότυπον ἀντιθρησκευτικὸν μουσεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ περιουλέξεν ὅ,τι εἶνε δυνατόν, κατ' αὐτὸν, νὰ κινήσῃ τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ Θεοῦ. Παρεταχθησαν ἐν τῷ μουσεῖῳ τούτῳ συλλογαὶ θεοτήτων παντοειδῶν. ἐν αἷς περιλαμβάνεται καὶ ὁ ... Μουσολίνη. Ἐπ' ἴσης ἀπεικονίσθησαν ἐν αὐτῷ αἱ λατρευτικαὶ πάσης θρησκείας πράξεις, καὶ ἀνηρτήθησαν εἰκόνες παριστώσαι τὰ τρομερὰ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως βασιανιστήρια, — καὶ τὰ ὅμοια. Διὰ πάντων τούτων σκοπεῖται νὰ παρασταθῇ εἰς τοὺς πεντακοσίους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐπισκέπτες τοῦ μουσεῖου τῆς ἀθείας» πόσον θηριῶδες καὶ ἀπάνθρωπον εἶνε ἡ θρησκεία, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀποφεύγωσιν οἱ τίμιοι ἄνθρωποι. Οἱ δὲ φύλακες τοῦ ἐν λόγῳ «μουσεῖου εἶνε ἐντεταλμένοι νὰ ὠτακουσῶσιν ἀθέατοι τὰ σχόλια τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ καταλλήλως δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων νὰ κατηχῶσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀθείαν. Μετὰ τινα χρόνον θὰ ἀκουσθῇ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἄσυλον τῆς κομμουνιστικῆς ἀμηχανίας θὰ καταρρεύσῃ διὰ νὰ ἐπινοηθῇ νέον.

Ἰδοῦ αὐτό.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐνομίζομεν ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται πίστωσις χρόνου τινός, ἰδοῦ ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου μουσεῖου ἐλπίδες μετὰ πατάγου κατέρρευσαν, ἀντὶ δὲ νὰ ἴδωμεν ἐπινοουμένας νέας ἀντιθέους μεθόδους, τί νομίζετε ὅτι ἠκολούθησεν; Ὁμολογία τοῦ ματαίου τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ ἀγῶνος καὶ...στροφή πρὸς τὸν Χριστιανισμόν! Μάλιστα! Καὶ ἡ ὁμολογία αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς γραφίδος ἐνὸς τῶν κορυφαίων συγχρόνων ἀπολογητῶν τοῦ ρωσικοῦ σοσιαλισμοῦ Ρούδνεφ. Ἐν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τοῦ σοσιαλιστικοῦ περιοδικοῦ «Σύγχρονα Σημειώματα» ὁ ἐν λόγῳ συγγραφεὺς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ θρησκεία καὶ ὁ σοσιαλισμὸς» ἐδημοσίευσεν μελέτημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσει ὅτι «κυρίως εἶπεῖν, κατ' οὐσίαν δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις μεταξύ τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ».

νισμού, ὅτι δὲ οὐ μόνον εἶνε δυνατόν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ πρέπει ὁ πραγματικὸς σοσιαλιστὴς νὰ εἶνε καὶ νὰ παραμένῃ εἰλικρινῶς πιστεύων χριστιανὸς καὶ πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τέκνον...»! Ἡ ἀδυναμία τῆς ἀλώπεκος νὰ ἀρπάσῃ ἐκ τοῦ ὕψους τὴν ὄριμον σταφυλὴν μετέβαλε ταύτην εἰς ὄμφακα· καὶ ὁ ρωσικὸς σοσιαλισμὸς ἔσπευσε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν Χριστιανισμὸν κατάκοπος ἐκ τοῦ ἀκάρπου ἀντιθρησκευτικοῦ του ἀγῶνος. Οἰκτρὰ ἀληθῶς ἡ σύγχυσις καὶ οὐχὶ ἐντελῶς ἀσάρκατος ἀπὸ μέρους τῶν σκληροτέρων.

Βιργινία Μπενάκη (†)

Πλήρης ἡμερῶν πράγματι ἀγαθῶν, εὐλογουμένη ὑπὸ μυριάδων ψυχῶν καὶ συνοδευομένη δι' εὐχῶν εἰλικρινῶν «ἐκ βαθέων» ἀπὸ στομάτων δυσσαριθμῶν ἐτελεύτα πρό τιος ἢ τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν εὐγενῆς δέσποινα Βιργινία Μπενάκη. Ζῶν αὐτῆς ἔχουσα τὴν ἀγαθοεργίαν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ, ἐσκόρπιζε περὶ αὐτὴν τὰς εὐεργεσίας τῆς ζωῆς, διηνεκῶς φιλανθρωπευομένη πρὸς πάντας τοὺς προσφεύγοντας εἰς αὐτήν, ἀνεξάντλητος εἰς ἀγαθῶσύνην ἔμπρακτον, ἀφανῶς καὶ ἀθορύβως εὐεργετοῦσα, στηρίζουσα καὶ χαροποιούσα πάντα δεόμενον τῆς ἐπικουρίας τῆς. Περιουσίαι ὀλόκληροι διωχέτι-ύθησαν διὰ τῶν χειρῶν τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εὐλογηθέντος πλούτου τοῦ ζεύγους Μπενάκη εἰς δυσσαριθμῆτους ἐνδεεῖς, τὰ δὲ τλήθη τῶν ὑπ' αὐτῆς ἠληγμένων δι' εἰλικρινῶν εὐγνωμοσύνης δακρύων προέπεμψαν τὸ σκῆνος τῆς μεγάλης τῶν εὐεργετίδος εἰς τὴν ἐσχάτων του κατοικίαν.

Ρήγας Νικολαΐδης (†)

Περὶ λήγοντα τὸν παρελθόντα Αὐγούστον ἐτελεύτησε τὴν ἐπίγειον ζωὴν ὁ ἐπὶ μακρὰς δεκαετηρίδας διατελέσας καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ Ρήγας Νικολαΐδης. Ὁ μεταστὰς ἐπιστήμων, κεκρηυγμένος ὀπαδὸς τῆς «παραγωγικῆς θεωρίας», ἦτοι τῆς δαρβινείου ὑποθέσεως τῆς καθαρῶς ζωϊκῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς ὑπὸ τὴν ἀμιγῶς ὑλιστικὴν ἐκδοχὴν τῶν ἄκρων δαρβινιστῶν, ἐδίδαξε τὰς ὑλιστικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις εἰς γενεὰς ὄλας σπουδαστῶν τῆς ἱατρικῆς, ἀπεκρυστάλλωσε δ' αὐτὰς καὶ ἐν τῇ γνωστῇ τριτόμῳ «Φυσιολογία» του, τὴν ὁποίαν, καὶ ἐπανεκδίδων ἔτι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, οὐδέποτε ἐπειράθη νὰ προσαρμώσῃ, ὡς πρὸς τὸ ἀνθρωπικὸν πρόβλημα, πρὸς τὰς διαδεχθείσας τὸν πρὸ πολλοῦ παρακμάσαντα καλαιο-δαρβινισμὸν θεωρίας. Οὕτω ἢ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν προξενηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ βλάβη ὑπήρξεν ἀνυπολόγιστος, διότι ἦτο ὁ μόνος μετὰ κύρους τὴν φυσιολογίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπι-

στημίῳ διδάσκων. Ἦδη ἐν γῆρα βαθεῖ ἀσθενήσας καὶ προαισθανθεὶς τὸν θάνατόν του, ἐκάλεσε τὸν ἱερέα, καὶ ἐκδηλώσας βαθυτάτην μετάνοιαν «ἐφ' οἷς ἐπύκρνε τὴν Ἐκκλησίαν» ἐξέφρασε τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τύχῃ τῆς συγγνώμης αὐτῆς· «εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θὰ μοι παρέιχεν ἐν καιρῷ τὴν συγγνώμην, καὶ τώρα πέποιθα ὅτι θὰ τὴν λάβω ἀπὸ τὰς ἰδικὰς σὰς τὰς χεῖρας», εἶπε πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ἐν μεγίστῃ συγκινήσει. Προσθεθῆτω καὶ ὁ Ρήγας Νικολαΐδης εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιστημόνων ἐκείνων, οὔτινες, δουλεύσαντες ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν πλάνην καὶ ἀλαζονικῶς καταφρονήσαντες τῶν ὠραιότερων καὶ εὐγενεστέρων ἐκφάνσεων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀνεγνώρισαν ἐπὶ τέλους καὶ ὠμολόγησαν τὴν ἀλήθειαν ἀδιστήκτως· διότι οὐδαμοῦ ὁ ἀνθρωπος εὐρίσκει ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῷ του εἰ μὴ ἐν τοῖς κόλποις, τοὺς ὁποίους θερμαίνει τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀλήθεια.

Ἔργον ὑπὲρ τῶν Οὐνιτῶν.

Ὁ Ἰησοῦιτης Gary Doyle, ὅστις πρὸ διετίας περὶπου συνέλεγεν ἐράνους ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι Οὐνιτῶν καὶ «πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν Ἑλλήνων σχισματικῶν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Ἁγίου Πέτρου» (Πρβλ. «Ἐκκλησία» Δ, 1926, ἀριθ. 8) κατ' ἰδιαιτέρας ἡμῶν πληροφορίας εὐρίσκεται ἀπὸ τιος ἐν Αὐστραλίᾳ συλλέγων καὶ ἐκεῖ ἐράνους διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Κατὰ τινα διαλέξιν του ἐν Brisbane τῆς Αὐστραλίας παρίστατο, δυστυχῶς, καὶ ὁ Ἑλληὴν Πρόξενος κ. Χρ. Φρολίγγος, ἀγνωστὸν τὸν καταχθόνιον σκοπὸν τῶν ὑπὲρ τῶν Οὐνιτῶν ἐράνων, εἰς οὓς οὐκ ὀλίγα συνεισέφερον καὶ οἱ Ἑλληνας τῆς Αὐστραλίας. Ὅθεν ὁ ἐν Σύδνεϋ ὀρθόδοξος Ἑλληὴν Ἀρχιμανδρίτης καὶ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Θεοφύλακτος Παπαθανασόπουλος ἠναγκάσθη νὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Αὐστραλίας τίς εἶναι ὁ Gary Doyle καὶ διὰ τίνα σκοπὸν διενεργεῖ τοὺς ἐράνους. Δυστυχῶς εἶναι τόση ἡ ἀγνοία τῶν ἀρμοδίων ἑλληνικῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, ὥστε ὁ ἰησοῦιτης προπαγανδιστὴς φέρεται κατὰ τὰς διαλέξεις του παράσημον ἑλληνικόν!

Ἔργον πολιτισμοῦ.

Ὁλόκληρος ὁ τύπος τῆς νήσου Λέσβου ἐκθύμως ἐπικροτεῖ ἀπόφασιν τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἱστορικωτάτης ἱερᾶς Μονῆς Λειμῶνος ὅπως ἀνεγείρῃ Βιβλιοθήκην μετ' Ἀναγνωστηρίου καὶ Μουσείου, μέλλουσαν νὰ καταλάβῃ ὀλόκληρον τὴν δεξιὰν τῆς μονῆς πτέρυγα. Ἐν τῇ μονῇ διεσώθη εὐτυχῶς μέχρι σήμερον πολύτιμος - 5 ἐμτῆς πνευματικὸς θησαυ-

σαιωνικῆς καὶ νεώτερας ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας εἰς χειρόγραφα, ἔντυπα, ἱστορικὰ κειμήλια βυζαντινῆς τέχνης μεγάλης ἀρχαιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀξίας. Εἰς 400 περίπου ἀριθμοῦνται οἱ ἐν τῇ μονῇ καλλιγράμματοι κώδικες, μεγαλογράμματοι καὶ μικρογράμματοι, μέχρι καὶ τοῦ ἰη' αἰῶνος ἀναγόμενοι. Ἐπισης ὑπάρχουσι ἐν αὐτῇ σεσωσμένα περὶ τὰ 300 πατριαρχικὰ ἔγγραφα, σουλτανικὰ φερμάνια, ἄλλα ἐπίσημα τουρκικὰ ἔγγραφα, περὶ τὰς 2.500 τόμων ἐντύπων ποικίλου περιεχομένου, ἴδια δὲ θεολογικοῦ, καὶ πολύτιμα σκεύη καὶ ἄμφια καὶ λειψανοθήκαι. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου ὅπως πάντα ταῦτα τὰ κειμήλια ἀποθησαυρίσῃ ἐν τάξει ἐν εἰδικῇ Βιβλιοθήκῃ, τιμᾷ ὁμολογουμένως τοῦς ἐν τῇ ἱστορικῇ ταύτῃ μονῇ ἀσκουμένους, διότι θὰ καταστήσῃσι τὸ ἱερὸν αὐτῶν ἐνδιαίτημα κέντρον σπουδῶν καὶ πυρρὸν μεταλαμπαδεύσεως τοῦ φωτός, ὅπερ ἀνέκαθεν ἐν χρόνοις παλαιοῖς ἠκτινοβόλου αἱ ἱεραὶ μοναὶ εἰς τὸ Γένος ἡμῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 23 Ἰουλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 130 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβληθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3126 ἐ.ἔ. ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς πενταετοῦς ἀργίας ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας μετ' ἰσοχρόνου σωματικοῦ περιορισμοῦ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Ἱερᾶ Μονῆ τῆς Λαύρας εἰς τὸν Ἱερομόναχον Θεόκλητον Δημόπουλον ἀδελφὸν τῆς κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀκαρνανίας Ἱερ. Μονῆς «Κατερινοῦς».

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 13 Ἀπριλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 3 Αὐγούστου ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 151 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, τὸ χωρίον Λειβαδοχώριον τοῦ τέως Δήμου Κοθωνίων, ἀποσπώμενον ἐκ τῆς ἐνορίας τῶν χωρίων Βαθυρεύματος καὶ Βαρδαρίου, ἀποτελεῖ ἴδιαν ἐνορίαν μετὰ ἐνοριακὸν Ναὸν τὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 23 Ἰουλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 120 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐχαρίσθη τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβληθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 100 ἀποφάσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας τῆς ἐξαμήνου ἀργίας κλπ. εἰς τὸν

Ἱερέα Ν. Παπαγεωργίου, ἐφημέριον Ἀλποχωρίου τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 13 Ἀπριλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 8 τοῦ Αὐγούστου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 157 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχωνεύονται αἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Γρεβενῶν Ἱεραὶ Μοναὶ Μπουνάσης, Σπηλαίου καὶ Ταξιαρχῶν εἰς μίαν.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 18 Μαΐου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 8 τοῦ Αὐγούστου ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 157 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἀνασυστάται ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος εἰς γυναικείαν, ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελῆ, ὑπαγομένη οὕτω εἰς τοὺς περὶ διατηρουμένων Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Νόμου διατάξεις.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 13 Ἀπριλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 8 τοῦ Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 157 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, συγχωνεύεται τὸ ἐν τῇ Κοινότητι Ποταμωνίων—Καρυστίας Μονίτριον «Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου» εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Σωτήρος τῆς Μητροπόλεως Καρυστίας.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 13ῃ Ἀπριλίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 8ῃ τοῦ Αὐγούστου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 157 ἐ.ἔ. φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὁ συνοικισμὸς Μαψοῦ τῆς Κοινότητος Σολωμοῦ—Κορινθίας ἀποσπώμενος τῆς ἐνορίας τῶν χωρίων Μουταλά καὶ Ὁμὲρ Τσαούση, ἀποτελεῖ ἴδιαν ἐνορίαν μετὰ ἐνοριακὸν Ναὸν τὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 7ῃ Αὐγούστου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 127 ἐ.ἔ. φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐχαρίσθη τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβληθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3028 ἐ. ἔ. ἀποφάσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας εἰς τὸν Ἱερ. Παν. Στεφῶπουλον, ἐφημέριον Βουτσιῶν τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

— Διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 18ῃ Ἰουνίου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 8ῃ Αὐγούστου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 157 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ συνοικισμὸς Κουλouκάδος τοῦ τέως Δήμου Ἀριστομένους ἀποσπώμενος ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Βουτάνης ὑπάγεται ἐφεξῆς εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ χωρίου Χαλβάτσου.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Ἀμβρόσιος ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας

τήν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐκ τοῦ ἐν Πράγα Συνεδρίου τῆς »Διεθνοῦς ἐνώσεως πρὸς προαγωγήν τῆς φιλίας τῶν λαῶν διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν», μετέβη εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ὁρλάνδου ἐνηργήθησαν ἐσχάτως ἀνασκαφαὶ εἰς τὴν Ἑρεσὸν (Λέσβον). Κατὰ ταύτας ἀνεκαλύφθη μεγάλη τρίκλιτος ὀρθογώνιος βασιλική, συριακοῦ τύπου [20X40 μ.] μετὰ ἐξέχοντος ἐκατέρωθεν νόρθηκος καταλήγοντος εἰς ἡμικύκλια. Ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ ἱεροῦ διατηρεῖται τὸ σύνθρονον. Ἡ κόγχη εἶνε ἐστρωμένη διὰ θαυμασίου ψηφιδωτοῦ παριστῶντος παγῶνια ἐκατέρωθεν γλάστρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐκφύονται περιπλοκάδες ἀμπέλου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπικάθηνται πτηνὰ ραμφίζοντα τοὺς βότρεις. Εὐρέθησαν ἐπίσης αἱ βάσεις τῶν κίωνων τοῦ ὑπερθεῖν τῆς Ἀγ. Τραπεζῆς κιβωρίου ὡς καὶ ὁ σιλοβάτης τέμπλου μαρμαρίνου, περιέργου ὀρθογωνίου σχήματος. Τοῦ τέμπλου τούτου εὐρέθησαν καὶ πολλὰ γλυπτὰ τεμάρια, ἐπιτρέποντα τὴν ἀναπαράστασιν αὐτοῦ. Τὸ ἔσωθεν τοῦ τέμπλου τμήμα εἶνε ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτοῦ μετὰ ποικίλων γεωμετρικῶν θεμάτων, μαιάνδρων, σπειρῶν κλπ. Ἐν τῷ μέσῳ του δὲ ὑπάρχει ἐπιγραφὴ μωσαϊκῆ ἀναφέρουσα τὸν κατασκευάσαντα ὄνησιμον καὶ περιέχουσα σπουδαίους τεχνικοὺς ὄρους. Ἐνδιαφέρον εὐρημα ἦτο τὸ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ, ἅτινα περιείχοντο ἐν χαλκῷ ἀμφορίσκῳ τεθειμένῳ ἐντὸς μαρμαρίνου κιβωτιδίου, φέροντος ἡμικυλινδρικὸν κάλυμμα μετ' ἀναγλύπτου σταυροῦ. Τὸ κιβωτιδίου τοῦτο ἦτο τοποθετημένον ἐντὸς πλινθοκτίστου λάκκου ὑπὸ τὴν Ἀγ. Τραπεζαν. Ἀπεκαλύφθη ἐπίσης ὀλόκληρον τὸ μέσον κλίτος τοῦ ναοῦ ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτῶν ποικίλων σχημάτων ἅτινα ὅμως εἶνε δυστυχῶς ἀρκετὰ ἐφθαραμένα. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ συνεχισθῶσι καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ ναοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ περιοδικὸν «Antireligiosnik» δημοσιεύει τὸ ἀποτέλεσμα μᾶς ἐρεῦνης ὀργανωθείσης ὑπὸ νινος τμήματος τοῦ «Συνδέσμου τῶν Ἀθέων» εἰς τινὰ τῶν ἐργατικῶν συνοικιῶν τῆς Μόσχας, ἐπὶ 615 περίπου παιδιῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Πρόκειται περὶ τῆς πρώτης ἀποπειρας τοῦ Συνδέσμου πρὸς ἔλεγχον τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας μεταξὺ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας καὶ ἰδίως μεταξὺ τῆς ἐργατικῆς νεολαίας. Τὰ ἐρωτήματα ἔπρεπε προφανῶς νὰ τεθῶσιν εἰς τρόπον ἐπιτρέποντα εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ αἰσθανθῶσι πᾶσαν ἐλευθερίαν εἰς τὴν διατύπωσιν εἰλικρινῶν ἀπαντήσεων.

Ἴδου αἱ ἀπαντήσεις:

Δὲν πιστεύουν εἰς Θεὸν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐξετασθέντων 183 νέοι καὶ 175 νεάνιδες ἐν ὄλῳ 58,2 ο)ο Πιστεύουν εἰς Θεὸν 52 νέοι καὶ 205 νεάνιδες, ἐν ὄλῳ 41,8 ο)ο.

Προσεύχονται 40 νέοι καὶ 169 νεάνιδες, ἐν ὄλῳ 34 ο)ο.

Φοιτῶσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς 40 νέοι καὶ 154 νεάνιδες, ἐν ὄλῳ 31 ἢ ο)ο.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυο πρώτων ἀπαντήσεων μᾶς δίδει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐρωτηθέντων παιδῶν συμποσυσμένων εἰς 235 νέους καὶ 380 νεάνιδας.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ἀθέων φαίνεται πολὺ διαψευσμένος ὑπὸ τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἀπεκάλυψεν ἡ ἔρευνα αὕτη καὶ ὁ σύντροφος Ταράρεφ ποιεῖται ἐπ' εὐκαιρίᾳ τὰς ἀκουούθολς παρατηρήσεις.

1. Ἴδου ὅτι ἔπρεσεν ἡ θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ θρησκεία θὰ ἦτο ξένη εἰς τὰ παιδιά τῆς λαϊκῆς τάξεως. Περὶ τὰ 42 ο)ο ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν σοβιετικῶν σχολείων, πλεόν τοῦ ἡμίσεως, διὰ μόνας τὰς νεάνιδας, εἶναι ἐμπεποτισμένα διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ δηλητηρίου.

2. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν προκύπτει ἡ ἀνασκευὴ τῆς βεβαιότητος ὅτι ἡ θρησκευτικότης τῶν παιδιῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος, ἐν τῷ ὁποίῳ ζῶσι. Τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα ἠρωτήθησαν ἀνήκουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν τάξιν τῶν προλεταρίων καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι οἱ γονεῖς τῶν ἐξήκησαν ἐπ' αὐτῶν ἀληθῆ θρησκευτικὴν ἐπίδρασιν.

3. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς τοὺς ναοὺς εἶναι μικρότερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστευόντων. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα φοιτῶσι εἰς τοὺς ναοὺς ὠθοῦνται ἐκεῖ ἀπὸ πραγματικῶν καὶ πολὺ βαθῦ ἐνδιαφέρον.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐνταθῆ ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα, καὶ νὰ μὴ κοιμώμεθα ἡσυχοὶ καὶ φανταζόμενοι ὅτι ἡ προλεταριακὴ νεολαία εἶναι ἀπὸ φύσεως ἄθεος».

Ἀναμφιβόλως τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὰς παρατηρήσεις τοῦ δυσανασχετοῦντος διὰ τὴν κατάστασιν κομμουνιστοῦ ἀξίζει ἰδιαιτέραν προσοχὴν καὶ βαθυτέραν μελέτην.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ὁ κ. Samuel Mc. Trea Cavert, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως τῶν ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῷ περιοδικῷ «The Christian Century» τοῦ Σικάγου ἄρθρον περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους ἐν Ἀμερικῇ. Λαμβάνει ἐν πρώτοις ὡς γεγονός ὅτι αἱ γινόμενα ἐν τῷ ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ «Βιβλίου Προσευχῶν» ἐφάνησαν ὡς πρᾶγμα ξένον πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν χριστιανωσύνην καὶ τοῦτο τὸν ὠθεῖ εἰς τὴν ἐκζήτησιν τοῦ σημείου, μέχρι τοῦ ὁποῖου αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Ἦνωμ. Πολιτειῶν εἶναι πράγματι «ἐλευθεραὶ» ἀπὸ τοῦ Κράτους. Τὸ συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον καταφθάσει, εἶναι ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι

κατά θεωρίαν ἐλεύθεραι, εὐρίσκονται ἀκόμη ἐν τῇ πράξει, εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Οὐασιγκτῶνος. Φέρει ὡς ἀπόδειξιν τούτου τὴν ψύχωσιν τοῦ πολέμου ὑπὸ τῆς ὁποίας καὶ αἱ Ἀμερικανικαὶ Ἐκκλησῖαι προτεβλήθησαν, παρὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

«Θαυμάζομεν, γράφει ὁ κ. Trea Cavert μὲ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀγγλικῆς Κοινοβουλίου ν' ἀποφασίσῃ πῶς πρέπει νὰ κηρῦσον αἱ Ἐκκλησῖαι τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλὰ ποία ἀμερικανικὴ Ἐκκλησία εἶχε τὴν ἐλευθερίαν, ἀπὸ τοῦ 1917 μέχρι τοῦ 1919, νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν; Ἀκόμη καὶ ὅτε τὰ γυναικόπαιδα τῶν γερμανῶν ἀπέδνησκον τῆς πείνης ἐξ αἰτίας τοῦ μεταπολεμικοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὸ πλεῖστον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐσίγησεν. Ἡ κυβερνητικὴ ὑπὲρ τοῦ πολέμου προπαγάνδα εἶχεν οὕτω δηλητηριάσει τὴν σκέψιν τῶν Ἐκκλησιῶν ὥστε δὲν εἶχον πλέον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ προσευχηθῶσιν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν των, οἵτινες εἶχον λάβει παρὰ τοῦ κράτους τὸ χρεῖμα τῶν ἐχθρῶν».

Εἶναι καιρὸς ἐξακολουθεῖ ὁ ἀρθρογράφος, νὰ ἀναθεωρηθῇ κατὰ βάθος ὅλον τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους. Οὐδὲν παράπονον ἐφ' ὅσον ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων, διότι τὸ Κράτος προσπαθεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν υπεράσπισιν. Ἡ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιθέτως, εἶναι νὰ κάμῃ νὰ διεισδύσῃ τὴν πνεύμα τοῦ Χριστοῦ εἰς πάσας τὰς περιστάσεις τοῦ δημοσίου βίου. Ὁ Προτεσταντισμὸς δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ κατολικοῦ νὰ κυριαρχήσῃ ἐπὶ τοῦ Κράτους. Ἡ ἐπιθυμία του εἶναι πολὺ περισσότερον νὰ διεισδύσῃ ἠθικῶς. Δὲν προσπαθεῖ νὰ θέσῃ τὸ Κράτος ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ἐνὸς ἰδεώδους χριστιανικῆς ζωῆς. Τοιοῦτον εἶναι τὸ «προσεχὲς βῆμα» τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ κάμῃ καὶ τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἤδη ἡ Ἐκκλησία. Ὁ ἀρθρογράφος ἀνακινεῖ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὡς λίαν ἐντυχι συμπτώματα τὴν ὑπὸ ἐπιτυχίας στεφθεῖσαν ἐνεργειαν τῶν ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τῆς προπαγάνδας τῆς αὐξήσεως τοῦ πολεμικοῦ στόλου, καθὼς καὶ τὴν ἐπέμβασιν των εἰς τὸ μεξικανικὸν καὶ τὸ ἰαπωνικὸν ζήτημα. Ἡ Ἐκκλησία, γράφει ἐν τέλει, δὲν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑποστήριξιν της εἰς μέλλοντα πόλεμον, ἐὰν δὲν θὰ εἶχε κάμει τίποτε διὰ τὴν ἀποφυγὴν αὐτοῦ τοῦ πολέμου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΗ.—Ἐξεδόθη τὸ Α' τεῦχος τῆς Ἀπολογητικῆς τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, περιλαμβάνον τὴν Εἰσαγωγὴν, καὶ ἐκ τοῦ Α' μέρους τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ, τὴν περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀλήθειαν. Ἀπευθυντέον πρὸς τὸ Θεολογικὸν Σπουδαστήριον τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου.

Ἀγιορατάριον τὸ Μέγα.

Τὸ ἐκδοτικὸν τυπογραφεῖον «Ὁ Φοῖνιξ» ἀνετύπωσεν ἐν Ἀθήναις πρὸ τινος χρόνου τὸ Μικρὸν Εὐχολόγιον ἢ «Ἀγιορατάριον τὸ Μέγα» ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ διόρθωσιν τοῦ ἐγκριτοῦ θεολόγου Ἱερέως Αἰδεσιμολ. κ. Νικολάου Παν. Παπαδοπούλου, πρωτοπρεσβυτέρου. Οἱ βουλομένοι νὰ τὸ ἀποκτήσωσι δύνανται ν' ἀπευθυνθῶσιν εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ τυπογραφείου «Ὁ Φοῖνιξ», ὁδὸς Σταδίου ἀριθμ. 44. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἔχει ὀρισθῆ εἰς 60 δραχ. καὶ ταχ. 6.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Ἑγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τατάρνης προκηρῦττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν διετοῦς ἐνοικιάσεως τὸ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ χωρίου Νεοχωρίου χειμερινοθερινὸν λειβάδιον τῆς Μονῆς καλούμενον «Χουτένια» ὑπὸ τὰ γνωστὰ αὐτοῦ ὄρια μετὰ τοῦ δικαίωματος τῆς καλλιέργειας τῶν ἐν αὐτῷ κτημάτων ἀρχομένης τῆς ἐνοικιάσεως ἀπὸ τῆς 15ης 7)βρίου ἐ.ἔ. καὶ ληγουσῆς τὴν 31 8)βρίου τοῦ ἔτους 1930 ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς ὑπ' ἀριθ. 145 ἐ.ἔ. προκηρῦξεως ἡμῶν ἢς δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ βουλομένοι προσερχόμενοι εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς ἢ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Κερασόβῳ τὴν 9ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς ὥρας 10ης μέχρι τῆς 12ης π.μ. ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Ἀγλαίων παρουσία καὶ ἐνὸς μέλους τοῦ Ἑγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς.

Τὸ Ἑγουμενοσυμβούλιον τῆς ἐν Ἀρτῇ Ἱερᾶς Μονῆς Κάτω Παναγίας διακηρῦττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐνεργηθσομένην ἐν Ἀρτῇ τῇ 23 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἡλία Καφφετζῆ καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς τὸν ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἀρτῆς καὶ ἐν θέσει περὶ τῆς Μονῆς, Σκαλοπούλα Κομάτια, ἢ ἀχούριον, Κομάτια ἢ Ἀλώνιον, τὸ περιτοχιζόμενον, τὰ ἐντὸς τοῦ Περιβολίου καὶ πέραν τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ ἔφεται τὴν ἐλαιόκαρπον τῆς Μονῆς. Οἱ βουλομένοι νὰ συναγωνισθῶσι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν ὄρων τῆς διακηρῦξεως ἐν τῷ γραφεῖῳ τῆς Μονῆς.

Τὸ Ἑγουμενοσυμβούλιον Ἱερᾶς Μονῆς Ἱερουσαλὴμ διακηρῦττει ὅτι τὴν 12ην Σεβρίου ἐ.ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10ην π.μ. ἐνεργηθῆσεται ἐν τῇ πλαιοῦ Δουλειᾷ πλειοδοτικὴ δημοπρασία πρὸς μονοετὴ ἐνοικίαν τῶν ἐν Χειρωνείᾳ ἐξ 180 στρεμ. ἀγρῶν τῆς Μονῆς, ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Χειρωνείας Ἀρμόδιου Δαλαμάγκα ἢ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὄρους καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ τελευταίου πλειοδότου 1) Πᾶς πλειοδοτῶν δεόν νὰ μὴ εἶναι ὀφειλέτης τῆς Μονῆς καὶ νὰ καταβάλῃ λόγῳ ἐγγυήσεως εἰς τὸν νομίμως ἐνεργοῦντα τὴν δημοπρασίαν δραχ. 3.000 αἵτινες ἐν περιπτώσει ἀναδείξεώς του ὡς τελευταίου πλειοδότου συμψηφισθῆσονται εἰς τὸ ὄλον μίσθωμα, ἄλλως ἐπιστραφῆσονται αὐτῷ. 2) Ἡ ἐνοικίασις ἀρχεῖται τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. καὶ λήγει τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1929 ὑποχρεομένου τοῦ πλειοδοτοῦντος νὰ προσκομίσῃ πιστοποιητ. οἰκείου ὑποθηκοφύλ. ὅτι τὰ ἔτινα δεόν νὰ διαθήσῃ πρὸς ὑποθήκην ἀκίνητά του εἰσὶν ἐλεύθερα παντὸς βάρους ὑποθήκης τρίτου ἐκκινήσεως κ.π. ὡς καὶ πιστοποιητικὸν Προέδρου Κοινότητος περὶ τῆς κυριότητος τῶν κτημάτων τούτων, προσκομίζων καὶ ἀξιόχρεον ἐγγυητήν. Ὁ πλειοδότης θέλει λάβει πληρεστέρως πληροφῶριαν τῶν ὑποχρεώσεών του, κατὰ τὴν διενέργειαν τῆς δημοπρασίας, παρ' ἢ θέλει κατατεθῆ λεπτομερῆς συγγραφὴ ὄρων ὑποχρεώσεως καὶ 3) Πάντα κηρύκκια δικαίωματα λοιπὰ συμβολαιογραφικὰ ἔξοδα καὶ τέλη βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην.

“ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἡ «ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ» διανύουσα τὸ 41ον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της ἐξακολουθεῖ τὴν λαμπρὰν σταδιοδρομίαν της, μὲ πλοῦσιον πάντοτε καὶ διδακτικῶτατον περιεχόμενον. Συνδρομαὶ Ἔσστ. δραχ. 50 Ἐξωτ. φρ. 50 Ἀμερικῆς δολ. 3. Διεύθυνσις Ἀθῆναι Ὁδὸς Σταδίου 44 (πρῶην 38) Διαχειριστῆς: Πέτρος Α. Παπαδόπουλος.

Τύποις «Φοῖνιξ» Ὁδὸς Σταδίου 44 Ἀθῆναι